

16. maj 2011

FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

Inspektion af Arresthuset i Køge den 27. april 2010

ENDELIG

J.nr. 2010-0991-6282/PH

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning.....	3
2.	Bygningsmæssige forhold mv.....	4
2.1.	Ændringer siden sidst	5
2.2.	Projekter og planer	5
2.3.	Den generelle vedligeholdelsesstandard	6
2.4.	Cellerne	10
2.4.1.	Almindelige celler	10
2.4.2.	Sikrings- og observationsceller	11
2.5.	Værksteder og undervisningslokaler	12
2.6.	Fritidslokaler	12
2.7.	Besøgslokaler.....	15
2.8.	Gårdtursarealer	16
3.	Beskæftigelse mv.....	17
3.1.	Arbejde	19
3.1.1.	Beskæftigelsessituationen i Arresthuset i Køge.....	19
3.1.2.	Kompensation for manglende arbejde mv.	22
3.1.3.	Arbejdsfællesskab i cellerne	22
3.1.4.	Vederlag for beskæftigelse	23
3.2.	Undervisning mv.	24
3.3.	Fritid	29
4.	Andre forhold.....	34
4.1.	Talsmandsordning.....	34
4.2.	Avishold.....	36
4.3.	Forplejning mv.....	36
4.4.	Belægning	38
4.5.	Telefonering	39
4.5.1.	Reglerne om telefonering.....	39
4.5.2.	Telefonordningen i Arresthuset i Køge	41
4.6.	Tv-ordning	42
4.7.	Ventetid ved cellekald	43
4.8.	Sagsbehandling	45
4.9.	Vask af indsattes private tøj.....	46
4.10.	Informationsmateriale.....	46

5. Rapportgennemgang	47
5.1. Sikringscelleanbringelse	48
5.1.1. Indledning	48
5.1.2. Retsgrundlag	49
5.1.3. Betingelser	49
5.1.4. Begrundelse mv.	49
5.1.5. Magtanvendelse mv.	51
5.1.6. Kompetence mv.	51
5.1.7. Undersøgelse for genstande mv.	54
5.1.8. Fiksering	55
5.1.9. Lægetilkald og lægetilsyn	57
5.1.10. Fast vagt	63
5.1.11. Tilsyn ved personalet	64
5.1.12. Ophør og varighed af anbringelse og fiksering	66
5.1.13. Klagevejledning	68
5.2. Anbringelse i observationscelle	69
5.2.1. Indledning	69
5.2.2. Retsgrundlag	69
5.2.3. Betingelser	69
5.2.4. Begrundelse	70
5.2.5. Magtanvendelse	72
5.2.6. Kompetence mv.	72
5.2.7. Undersøgelse af den indsatte person	74
5.2.8. Lægetilkald og lægetilsyn	77
5.2.9. Tilsyn ved personalet	79
5.2.10. Ophør og varighed	80
5.2.11. Klagevejledning	81
Opfølgning	82
Underretning	82

1. Indledning

Som led i Folketingets Ombudsmands almindelige inspektionsvirksomhed (jf. § 18 i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand) foretog jeg den 7. december 1999 inspektion af Arresthuset i Køge. Den 28. april 2000 afgav jeg en (endelig) rapport om denne inspektion. Inspektionen blev fulgt op i opfølgingsrapporter af 15. februar og 9. juli 2001.

Den 27. april 2010 foretog jeg og to af embedets øvrige medarbejdere en fornyet inspektion af Arresthuset i Køge.

Jeg bad i forbindelse med varslingen af denne inspektion arresthuset om at oplyse om eventuelle ændringer i de bygningsmæssige forhold og andre forhold siden inspektionen i 1999 og/eller eventuelle projekter eller planer om det. Jeg bad endvidere arresthuset om at oplyse hvordan vedligeholdelsesstandarder, herunder inventarets stand, var. Jeg bad også om at få tilsendt nyt informationsmateriale siden inspektionen i 1999 – herunder nye kort og skitser over bygningerne og eventuelle interne regelsamlinger mv. Med brev af 19. april 2010 modtog jeg materialet fra arresthuset, herunder arresthusets husorden af 5. marts 2010.

Til stede under inspektionen den 27. april 2010 var blandt andre arrestinspektøren, vicearrestinspektøren og arrestforvareren.

Inspektionen tog udgangspunkt i rapporten af 28. april 2000 og opfølgningerne herpå. Under inspektionen spurgte jeg med udgangspunkt i en tjekliste til forskellige forhold der normalt ønskes besigtiget og drøftet i forbindelse med inspektion af arresthuse. Det er dog kun nogle af disse spørgsmål der er medtaget i rapporten.

Arresthusets indsatte var forud for inspektionen blevet gjort bekendt med inspektionen og med muligheden for i den forbindelse at få en samtale med mig. Jeg havde samtale med 4 indsatte hvoraf 3 efterfølgende fik et brev som opfølgning på samtalen. Den sidste indsatte fik efter aftale ikke en skriftlig opfølgning.

Inspektionen blev indledt med en samtale med ledelsen. Under denne samtale afleverede jeg en skriftlig anmodning om udlevering af rapporter om anbringelse i sikrings-

celle og observationscelle inden for en nærmere angiven periode, dog maks. 10 sager inden for hver kategori. Materialet blev udleveret senere under inspektionen. Sagerne gennemgås under pkt. 5.

Før en rundgang i arresthuset havde jeg en samtale med arresthusets talsmænd, der efter inspektionen fik enslydende breve af 11. maj 2010 med opfølgning på de spørgsmål de rejste under samtalen. Nogle af forholdene er omtalt i rapporten om inspektionen, mens resten blev afsluttet i brevet til dem. Arresthuset og arrestinspektøren modtog kopi af brevet med anmodning om tilbagemelding på nogle af forholdene. Denne tilbagemelding har jeg modtaget i form af et brev af 20. juli 2010 hvormed arresthuset sendte mig en kopi af et referat af et møde med talsmændene den 7. juli 2010.

Ved inspektionens afslutning havde jeg et afsluttende møde med ledelsen om bl.a. de generelle forhold der var blevet bragt frem under samtalen med talsmændene.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Arresthuset i Køge, Arrestinspektøren for Sjælland, Lolland, Falster og Bornholm og Direktoratet for Kriminalforsorgen for at myndighederne kunne få lejlighed til at komme med eventuelle yderligere bemærkninger om faktiske forhold som rapporten måtte give anledning til. Jeg har modtaget enkelte bemærkninger i brev af 3. maj 2011 fra arresthuset som arrestinspektøren har henholdt sig til i e-mail af 5. maj 2011. Arrestinspektøren har desuden i e-mailen henholdt sig til en enkelt anden bemærkning som regionsværkmesteren er kommet med. Jeg har ikke modtaget bemærkninger fra direktoratet. Arresthusets og regionsværkmesterens bemærkninger er indarbejdet i denne rapport.

2. Bygningsmæssige forhold mv.

Arresthuset i Køge ligger i selve Køge by. Bygningen er opført i 1977 og omfatter stueplan, 1. og 2. sal. Om den nærmere indretning af arresthuset henvises til inspektionsrapporten af 28. april 2000.

Kapaciteten er fortsat 48 indsatte, men arresthuset har 49 celler der nu alle er enkeltceller. Der er 23 celler på både 1. og 2. sal og 3 celler i stueetagen. Som nævnt i rapporten fra sidste inspektion måler cellerne ca. 2,2 gange 4,4 meter.

Under inspektionen den 27. april 2010 så jeg det meste af arresthuset.

De bygningsmæssige rammer i arresthuset er generelt gode.

2.1. Ændringer siden sidst

De to tidligere tremandsceller er (som det også fremgår af pkt. 2.) nedlagt og ombygget til enkeltceller.

I 2007 blev der (efter klage over rumtemperaturen og manglende ventilation af luften i cellerne i Arresthuset i Køge) monteret solfilm på cellevinduerne og alu-lameller i hele bygningens længde på de to øverste etager. Disse lameller dækker for direkte sollysindfald på alle vinduerne. Under inspektionen blev det oplyst at der dog fortsat kan blive meget varmt i cellerne om sommeren – specielt på den øverste etage – og at alle indsatte derfor tilbydes en ventilator. Filmen på ruderne gør at man ikke kan se ind ad, men kun ud ad vinduet. Lysindfaldet er kun blevet begrænset lidt med denne film.

Siden sidste inspektion er der desuden etableret en dør mellem de to besøgslokaler der ligger nærmest arrestforvarerens kontor, så disse rum kan benyttes samtidig til besøg hvor der er børn til stede. Ved besøg hvor der ikke er børn til stede, er døren mellem de to besøgslokaler låst.

Et af arbejdslokalerne er ændret til undervisningslokale der bruges til forbehandling (projekt Grib Chancen). Det er også beregnet til undervisning i forbindelse med kognitive behandlingsprogrammer, som arresthuset dog ikke kunne tilbyde på inspektions-tidspunktet.

Et andet lokale i stueetagen er nu indrettet til spinning.

Der er desuden bygget et nyt kontor til personalet i gangarealet på 1. sal, og to mindre personalekontorer samme sted er slået sammen til ét lokale.

2.2. Projekter og planer

Arresthuset har planer om at indrette kondirum enten i biblioteket/skolestuen på 1. sal eller i det nuværende værkmasterkontor. Det skyldes støjgener fra kondiredskaberne i det store gang- og opholdsareal på 1. sal. For at gennemføre denne ændring skal værkmasterkontoret flyttes til arbejdsrummet ved siden af lageret i stueetagen så det nuværende værkmasterkontor kan indrettes til enten bibliotek og undervisningslokale eller kondirum. I arresthusets brev af 19. april 2010 er det oplyst at ændringen ikke vil forringe biblioteks- og skolestueforholdene og heller ikke kontorforholdene for værk-mestrene, og at den samtidig ville gøre det muligt at tilbyde de indsatte, herunder isolerede indsatte, flere træningstimer. Desuden vil værkmestrenes mulighed for opsyn med de indsatte i værkstedsområdet blive styrket.

Det er i brevet desuden oplyst at planen havde været forelagt for Direktoratet for Kriminalforsorgen, der indtil videre ikke havde bevilget de nødvendige midler til at realisere planen. Arresthuset har dog stadig som mål at gennemføre planen der vil give mulighed for træning også i dagtimerne og afhjælpe problemet med støj fra maskinerne og dermed et arbejdsmiljøproblem.

På mødet med talsmændene den 7. juli 2010 har arresthuset orienteret dem nærmere om planerne. Det fremgår af referatet fra dette møde at arresthuset på det tidspunkt havde arbejdet med denne model i ca. 1½ år og har et tilbud på udførelsen af arbejdet liggende, men mangler ca. 100.000 kr. for at kunne realisere ønsket. Der er samtidig nærmere oplysninger om hvad der skal laves for at gennemføre planen, og det er ikke et arbejde som de indsatte vil kunne inddrages i.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om der siden inspektionen er sket mere vedrørende dette forhold. Det bemærkes at jeg er opmærksom på det udgiftsstop som direktoratet meldte ud i juni 2010, og som varede året ud.

På grund af problemer med grundvand når det regner, arbejder arresthuset også med et projekt om renovering af gårdtursarealet. Dette projekt er ret omfattende da grunden er gammel havbund og grundvandstanden relativ høj. For at gennemføre projektet er det derfor nødvendigt at etablere dræn, underjordisk opsamlingsbeholder og et pumpesystem der kan aflede drænvandet. Det blev oplyst at den tekniske chef i Statsfængslet i Nyborg skulle kigge på problemet.

Jeg beder arresthuset om at oplyse resultatet af den tekniske chefs undersøgelse, og hvad der siden mere måtte være sket vedrørende dette forhold.

2.3. Den generelle vedligeholdelsesstandard

Arresthusene skal selv afholde udgifterne til både indvendig og udvendig vedligeholdelse samt inventaranskaffelser, jf. også arresthusets resultatkontrakt med direktoratet. Arresthusene kan dog søge direktoratet om en særbevilling til (hjælp til) vedligeholdelse og udskiftning.

Som svar på mit spørgsmål forud for inspektionen om den generelle vedligeholdelsesstandard har arrestforvareren i brevet af 19. april 2010 oplyst at:

- antenne- og elinstallationer er nedslidte

- faldstammerne er underdimensionerede, og at særligt grenrør til cellerne ofte stopper til; grenrørene bør derfor udskiftes, og dimensionen øges
- inventaret i cellerne er slidt
- ventilationsanlægget er nedslidt og delvist defekt, og
- de indsattes tekøkken er nedslidt.

Under min samtale med talsmændene klagede de over den generelle vedligeholdelsesstand, men oplyste samtidig at der inden for den seneste måned var blevet malet og skiftet stikkontakter nogle steder i arresthuset. Under min efterfølgende rundgang i arresthuset så jeg at der var malet og skiftet stikkontakter i (bl.a.) værkstedsområdet. Loftet i de indsattes baderum var også malet lige inden inspektionen.

Blandt det materiale som jeg modtog fra arresthuset før inspektionen, er en rapport om et bygningssyn der fandt sted den 4. februar 2010. Det fremgår heraf at udvendig vedligeholdelse skal prioriteres højest. Det fremgår også at der snarest muligt burde foretages reparation af betondragerne over vinduerne. Grenrør fra faldstammer til håndvask i cellerne og antennestik i cellerne er begge nævnt med prioritet 2.

Med hensyn til faldstammer og grenrør oplyste ledelsen under inspektionen at hovedfaldstammen var blevet industrispulet, og at den trods sin alder er ok, men at grenrørene ikke kan spules. En af arresthusets fængselsbetjente der er uddannet blikkenslager, havde regnet på hvad det vil koste at udskifte grenrørene, men arresthuset havde endnu ikke søgt Direktoratet for Kriminalforsorgen om bevilling til en sådan udbedring.

Under min samtale med talsmændene nævnte de også at kloaksystemet er dårligt, og at vaskene på de indsattes celler som følge heraf ofte stopper. Under min efterfølgende rundgang så jeg to celler hvor gulvet under vasken var ødelagt, jf. også pkt. 2.4.1. Den indsatte på den ene af disse celler oplyste at vandet var kommet op i vasken på grund af tilstopning af vasken i cellen ved siden af (og at det havde lugtet forfærdeligt). På inspektionstidspunktet var arresthuset i færd med at reparere linoleum dér hvor der havde været vandskade.

Talsmændene klagede også over at antennestik hænger ud af væggen flere steder.

Arresthuset oplyste hertil at de indsatte har ødelagt flere antennestik, og at der er tale om stik der er gået ud af produktion og derfor ikke blot kan skiftes med nye tilsvarende

stik. Udskiftning af (antenne)stik er i øvrigt et arbejde som arresthuset selv kan udføre hvis der er penge til det. En af de indsatte som jeg havde samtale med, klagede også over antennestikket, og arresthuset gennemgik efter inspektionen forbindelsen i dåse og stik og spændte samlingerne.

Med hensyn til vedligeholdelse af celler oplyste arresthuset under inspektionen at høj belægning i arresthuset gør det vanskeligt at vedligeholde cellerne. Det blev oplyst at der jævnligt er overbelægning, hvilket senest havde været tilfældet ca. 3 uger tidligere. Arrestinspektøren oplyste i den forbindelse at det virker som om der ikke er tale om sæsonudsving, men om en mere permanent situation der på det tidspunkt havde varet omkring ¾ år. Som nævnt i pkt. 4.4 var der 49 indsatte i arresthuset den 19. april 2010, og under inspektionen blev det oplyst at der var fuld belægning denne dag.

Det blev endvidere oplyst at cellerne ikke længere istandsættes hvert 8. år som det blev oplyst ved min sidste inspektion af arresthuset, men efter behov. På inspektionstidspunktet var arresthuset som allerede nævnt i færd med at reparere linoleum enkelte steder i arresthuset på grund af en vandskade. Møblementet i de (få) celler jeg så, var generelt ramponeret. Det blev oplyst at de besigtigede celler var repræsentative for den vedligeholdelsesmæssige stand af cellerne.

Endvidere blev det oplyst at de store, højtsiddende vinduer der vender mod øst (modsat cellerne), er utætte. Det trækker om vinteren, og der bliver meget varmt om sommeren. Det er muligt at åbne vinduerne, men kun udefra. Det vil koste ca. 250.000 kr. at få sat nye vinduer i der kan åbnes elektrisk. Det vil ikke være nødvendigt at alle vinduer kan åbnes.

Talsmændene klagede også over at et af toiletterne på 1. sal endnu ikke var skiftet selv om det havde været itu i mere end 14 dage. Ved min rundgang så jeg at der var et skilt på døren der oplyste om at toilettet var itu og derfor var aflåst.

I mit opfølgende brev til talsmændene orienterede jeg dem bl.a. om det som arresthuset havde anført i brevet af 19. april 2010 om faldstammerne og grenrørene samt antenne- og elinstallationerne.

Til brug for udarbejdelsen af rapporten om inspektionen bad jeg i forbindelse med denne skriftlige opfølgning til talsmændene arresthuset om at oplyse den pris som arresthuset har beregnet at det vil koste at udbedre problemet med grenrørene. Jeg bad også om oplysning om arresthusets planer om at søge direktoratet om bevilling til udførelsen af dette arbejde.

Jeg bad endvidere arresthuset om at oplyse hvad det vil koste at udskifte de resterende nedslidte eller ødelagte stikkontakter og antennestik.

Endelig bad jeg arresthuset om at oplyse om det toilet der var itu, nu var skiftet, eller hvornår det ville ske.

Det fremgår af referatet af mødet med talsmændene den 7. juli 2010 at spørgsmålene om den bygningsmæssige vedligeholdelsestand ville blive medtaget på det næste talsmandsmøde.

Jeg beder om at få en kopi af referatet af dette møde og oplysning om hvad der siden hen måtte være sket vedrørende de nævnte forhold. Jeg er, som det fremgår, bekendt med det udgiftsstop der har været.

De (få) celler som jeg så, var som nævnt i en dårlig vedligeholdelsesmæssig stand. Det gjaldt især gulvene.

Jeg har noteret mig det oplyste under inspektionen om at det er vanskeligt at vedligeholde cellerne når belægningen i arresthuset er høj – som den havde været gennem en lang periode. Jeg går ud fra at arresthuset (desuagtet) løbende vurderer cellernes og celleinventarets stand og istandsætter celler samt istandsætter eller udskifter celleinventar i det omfang arresthusets økonomi tillader det.

Jeg har noteret mig at arresthuset på inspektionstidspunktet var i færd med at skifte linoleum, og jeg beder om at få oplyst hvor langt dette arbejde er kommet. Jeg beder i den forbindelse om at få oplyst om gulvet i de to celler som jeg så (celle nr. 203 og 105), er repareret siden inspektionen, eller om der er aktuelle planer om det.

Desuden beder jeg arresthuset om at oplyse om der er aktuelle planer om (i øvrigt) at renovere celler og at renovere eller udskifte celleinventar, og hvad disse planer i givet fald mere præcist omfatter.

Jeg er bekendt med at arresthusene ikke har pligt til at udarbejde vedligeholdelsesplaner, men at direktoratet har opfordret arresthusene til at gøre det. Hvis arresthuset har udarbejdet en sådan plan, beder jeg om en kopi heraf. Hvis det ikke er tilfældet, beder jeg arresthuset om at oplyse om arresthuset har overvejet at udfærdige en sådan plan.

Med hensyn til ønsket om at erstatte nogle af de store vinduer mod øst med vinduer der kan åbnes indefra elektronisk, henviser jeg arresthuset til at søge direktoratet om en særbevilling. Det bemærkes at jeg støtter arresthusets ønske.

Jeg beder samtidig om at få oplyst om der er planer om at tætnes (de øvrige) vinduer dette sted.

Der var generelt set rent og ryddeligt i fællesarealerne i arresthuset på inspektions-tidspunktet.

2.4. Cellerne

2.4.1. Almindelige celler

Jeg så en af cellerne i stueetagen (celle nr. 105) og to celler på 1. etage (celle nr. 203 og celle nr. 220).

Cellerne er udstyret med seng, væghængt skrivebord, stol og hylde. Desuden er der klædeskab, tv, håndvask med koldt og varmt vand og et spejl samt lampe i loftet.

Det var i celle nr. 105 og 203 at gulvene (linoleummet) omkring vasken var ødelagt. Ved besigtigelsen af celle nr. 203 blev det oplyst at gulvet var ødelagt på grund af en vandskade der skyldtes at grenrørene mellem faldstammerne var blevet tilstoppet hvilket som nævnt jævnligt sker, jf. pkt. 2.3.

Celle nr. 105 er en af to tidligere særligt sikrede celler, også kaldet superceller. Disse celler har derfor – foruden panserglasruder – tremmer for vinduerne og et fastmonteret skab. Bortset herfra er de identiske med de øvrige celler i arresthuset. Cellerne vender ud mod gårdtursarealet, men på grund af den film der er sat på ruderne, er det ikke muligt at kigge ind ad, men kun ud ad vinduerne. Celle nr. 105 var ubeboet på inspektionstidspunktet. Skabet manglede låger, og cellen var også i øvrigt i en dårlig stand. Der var et stort hul i gulvet og i lågen til vinduet. Cellen var desuden beskidt. I hjørnet var der et stort spindelvæv.

Om grenrørene og udskiftning af linoleum samt vedligeholdelse i øvrigt henviser jeg til pkt. 2.3.

En af de indsatte som jeg havde samtale med under inspektionen, klagede bl.a. over dårlig belysning i cellerne. Af arresthusets svar til den indsatte som jeg modtog kopi

af, fremgår det at arresthuset havde besluttet at indkøbe en egnet bord- eller arkitektlampe til alle celler.

2.4.2. Sikrings- og observationsceller

Arresthuset har en sikringscelle og en observationscelle, der begge ligger i stueetagen.

Sikringscellen er som nævnt i rapporten fra sidste inspektion cirka 15 m² og er møbleret med en fastboltet seng midt i cellen hvor bælte, fod- og håndremme lå fremme.

Der er en tilkaldeknop på sengens yderkant. Kaldet (der ikke virkede ved inspektionen i 1999) blev afprøvet, og det virkede.

Der er et forrum til sikringscellen hvorfra det er muligt (konstant) at overvåge den indsatte gennem et vindue. Der står en lænestol foran vinduet.

Sikringscellen giver mig (som også nævnt under inspektionen) ikke anledning til bemærkninger.

Observationscellen fremstod nedslidt; bl.a. var der brændemærker på væggen. Inder siden af døren er monteret med en plade af stål hvori der var store mærker efter spark eller lignende.

Der er indvendige hængsler på vinduer og døre, men de er afrundede så de ikke udgør en sikkerhedsmæssig risiko (derved at det er muligt at fæstne noget omkring hængslerne i forsøg på at hænge sig).

På væggen hang der en rund lampe der derimod muligvis kunne udgøre en sådan sikkerhedsmæssig risiko. Ved besigtigelsen nævnte arrestforvareren at arresthuset ønskede at udskifte belysningen (der var skarp). Under henvisning til den sikkerhedsmæssige risiko anbefalede jeg at lampen blev udskiftet med en anden type.

Af samme grund anbefalede jeg også at revner mellem væggen og vinduesrammen blev lukket/fulget.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om lampen er skiftet, og om hullet mellem væggen og vinduesrammen er lukket.

Kaldet i cellen virkede ikke ved afprøvning.

Det er beklageligt. Jeg går ud fra at kaldet blev repareret straks efter inspektionen, men for en ordens skyld beder jeg om at få oplyst om det er korrekt antaget.

Jeg beder samtidig arresthuset om at oplyse om kaldeknapperne i sikringscellen og observationscellen tjekkes når der indsættes en indsat i cellen, eller med jævne mellemrum.

2.5. Værksteder og undervisningslokaler

I stueetagen er der værkstedsfaciliteter, lager og depotrum. Som tidligere nævnt er et af de tidligere arbejdslokaler lavet om til undervisningslokale til brug for forbehandling, og der er også indrettet et lokale til spinning.

Der er desuden et tekøkken med vask, borde og stole.

Værkstederne var ved mit besøg nymalede i to farver (lyseblå og hvid) og fremstod lyse og pæne. En rude i et af lokalerne havde store mærker indvendigt. Det blev oplyst at ruden ikke var skiftet fordi hullerne ikke var gået igennem ruden.

Der var monteret nye stikkontakter i en skinne på væggen i lokalerne. Der var (fortsat) tape henover flere steder.

Værkstedsfaciliteterne giver mig ikke anledning til bemærkninger.

På 1. etage ligger et kombineret bibliotek og undervisningslokale. Mine samtaler med ledelsen og de indsatte, herunder talsmændene, fandt sted i dette lokale. Som nævnt ovenfor ønskes enten dette lokale eller værkmasterkontoret omdannet til træningslokale.

Jeg har heller ingen bemærkninger til dette lokale.

2.6. Fritidslokaler

Gangen på 1. etage er et stort fællesskabsområde for de indsatte. I den ene ende er der en opholdsafdeling med borde, lænestole, tv og (to sammensatte) spiseborde med – på inspektionstidspunktet tre – stole. Der er desuden et lille køkken til de indsatte. I

den anden ende er der opstillet motionsredskaber under en af de to trapper der fører op til 2. etage. Træningsredskaberne ønskes som tidligere nævnt flyttet til det nuværende kombinerede bibliotek og undervisningslokale på samme etage lige ved siden af eller til værkstedsgangen.

Der er også opstillet et bordtennisbord og et bordfodbold på fællesarealet.

I midten af rummet står der et bord med polstrede stole til personalet i arresthuset. På væggen for enden af bordet hænger et fladskærms-tv.

De indsattes køkken trænger til at blive renoveret. Arresthuset vil gerne inddrage et depot ved siden af og lave et større køkken så det også kan bruges til undervisning.

Jeg er enig med arresthuset i at køkkenet trænger til at blive renoveret, og jeg støtter ønsket om at køkkenet (i den forbindelse) gøres større ved at inddrage depotrummet. Idet jeg går ud fra at arresthuset ikke selv har midler til at gennemføre ønsket om udvidelse (og renovering i forbindelse hermed), anbefaler jeg arresthuset at søge direktoratet om særbevilling til dette formål.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om eventuelle planer med hensyn til at renovere køkkenet hvis direktoratet ikke kan bevilge penge til udvidelse (og renovering i forbindelse hermed) af køkkenet.

På gangen er der også en uafskærmet telefonboks og fælles køleskab og fryser til brug for de indsatte. Det blev oplyst at der normalt ikke er problemer med at de indsatte stjæler hinandens varer i køleskab og fryser.

I spinningrummet i stueetagen er der seks gode spinningcykler, heraf en til instruktøren. Arresthuset har købt cyklerne brugt. Der er også spinningssko til rådighed for de indsatte.

Under min samtale med talsmændene klagede de som tidligere nævnt over at møblementet i arresthuset generelt er nedslidt. Det gjaldt bl.a. sofagruppen og spiseborde og -stole. De klagede også over at der kun var tre stole i fællesrummet til to spiseborde. De nævnte at de indsatte selvfølgelig kan tage en stol med fra cellen, men hvis de glemmer at tage den med retur, er det ikke sikkert at de får lov til at hente den igen senere efter at de er låst inde på cellen igen.

Under den afsluttende samtale oplyste ledelsen at arresthuset havde søgt om penge til nye borde og stole, og at arresthuset ville finde flere stole til fællesrummet.

I forbindelse med min opfølgning til talsmændene bad jeg arresthuset om at underrette mig om resultatet af behandlingen af ansøgningen og om at oplyse om der nu var sat flere stole i fællesrummet.

I referatet af mødet med talsmændene den 7. juli 2010 er det nævnt at direktoratet på grund af udgiftsstoppet ikke kunne bevilge penge til udskiftning af sofagruppen og spisebordsarrangementet. Det er videre nævnt at direktoratet var villig til at se på sagen igen når den økonomiske situation var ændret.

Det fremgår også at der er fundet enkelte stole på værkstedet så der nu er ni stole til spisebordene.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder om at få oplyst hvad der videre måtte være sket vedrørende spørgsmålet om at udskifte det nævnte møblement.

Træningsredskaberne i det store fællesareal er forskellige vægttrænings- og kredsløbsredskaber. Det blev oplyst at styrketræningsmaskinerne udskiftes til kredsløbs-træningsredskaber efterhånden som de går i stykker.

Sædet på den ene bænk var omviklet med tape. På løbebåndet var der sat en seddel om at det ikke virkede.

På nogle af vægttræningsredskaberne er der mulighed for at sætte forskellige håndtag på, alt efter hvilke muskelgrupper der skal trænes. På tidspunktet for inspektionen var de håndtag der aktuelt var i brug, låst fast med hængelåse.

Under min samtale med talsmændene klagede de over at håndtagene til træningsmaskinerne er låst fast og ikke skiftes en gang imellem til de andre typer håndtag. Talsmændene oplyste at de havde foreslået at håndtagene skiftes, men at de ikke havde været skiftet i tre måneder. De oplyste også at håndtagene blev låst fast fordi de havde været brugt som slagvåben.

Ledelsen oplyste at det er de håndtag der mest anvendes, der er sat på maskinerne, så de ikke hele tiden skal skiftes.

I mit opfølgende brev til talsmændene foreslog jeg at de, eventuelt på det næste talsmandsmøde, drøftede muligheden for en gang imellem at skifte håndtag med ledelsen.

Af referatet af talsmandsmødet den 7. juli 2010 fremgår det at talsmændene blev orienteret nærmere om baggrunden for at håndtagene er låst fast, og at det blev aftalt at bøjlestang er grundhåndtaget. Under sektionsfællesskab kan de indsætte én gang bede om at få skiftet håndtaget ud med et andet. De indsætte skal selv meddele hvilket håndtag de ønsker, og der skiftes kun én gang under hvert sektionsfællesskab. Når træningen er slut, sættes grundhåndtaget på igen.

Jeg har noteret mig at det nu er muligt at få skiftet håndtaget én gang i løbet af hvert sektionsfællesskab.

Jeg bemærkede ikke om der var vejledning i korrekt brug af redskaberne.

Jeg går ud fra at arresthuset er opmærksom på at der (hvis træningen ikke foregår med instruktør) skal opsættes vejledning i brugen af træningsredskaber hvor der er behov for en sådan vejledning for at undgå forkert brug af redskaberne med eventuelle skader til følge. Jeg henviser i den forbindelse også til rapporter fra min sidste inspektion af arresthuset.

2.7. Besøgslokaler

Arresthuset i Køge har nu (kun) 3 besøgslokaler idet det ene besøgslokale som tidligere nævnt siden sidste inspektion er indrettet som legerum til brug for de indsattes børn og kun benyttes når der er børn til stede ved besøg. Rummet benyttes i enkelte tilfælde dog også til besøg af advokat.

På inspektionstidspunktet var rummene nystandsatte og fremstod pæne og indbydende. De er malet i lyse farver og har billeder på væggene. Dog var betrækket på nogle stole plettet. Det blev oplyst at arresthuset havde fået penge til at udskifte betrækket.

Legerummet i børnebesøgslokalet er udstyret med legetøj til mindre børn. Desuden lå der en fotobog med billeder inde fra arresthuset så børnene kan se hvordan der ser ud.

Der er opsat et skilt der forbyder rygning i besøgsafdelingen i dagtimerne. Det blev oplyst at der alene afvikles overvågede besøg i dagtimerne.

Der er lagner på en hylde i besøgslokalerne, men ikke kondomer. De findes i en beholder i gangen ved indgangen til besøgslokalerne (sammen med plastikbestik, sukker mv.) som de indsatte kan tage med ind til besøg. Arresthuset mener ikke at det er hensigtsmæssigt med et skab i de små besøgslokaler, og tidligere har kondomer ligget spredt på gulvet efter besøg. Arresthuset har fået penge til skabe i forrummet.

Jeg nævnte Direktoratet for Kriminalforsorgens brev af 5. november 2004 til kriminalforsorgens institutioner om forbedring af besøgsforholdene. Af dette brev fremgår det at besøgslokaler skal være indrettet med et skab med kondomer og engangslagner – så indsatte og deres besøgende har adgang til dette (i alle tilfælde) uden kontakt til personalet. Arresthuset ville overveje at opsætte skabe i selve besøgslokalerne til lagner og kondomer.

Jeg beder arresthuset om at oplyse resultatet af disse overvejelser. Jeg kan i den forbindelse oplyse at jeg i mange arresthuse har noteret mig at det er muligt at opsætte et skab på en diskret måde der varetager hensynet til (blandt andre) børn der også er til stede i besøgslokalerne.

Besøgslokalerne giver mig ikke i øvrigt anledning til bemærkninger.

2.8. Gårdtursarealer

Gårdtursarealet blev, som det fremgår af brevvekslingen i forbindelse med min sidste inspektion af arresthuset, ændret efter min inspektion. Det areal som dengang blev kaldt Grønnegården, men nu bare kaldes gårdtursarealet, blev sikret yderligere så det (igen) kunne tages i brug som gårdtursareal. Det er en stor aflang gård med græs i midten og fliser udenom. Der er opsat borde og bænke.

Der er desuden (fortsat) 4 mindre gårde med gitter for der bruges til gårdtur for de indsatte der er isolerede.

Når det regner, bliver der mudret på gårdtursarealet hvilket som nævnt i pkt. 2.2 skyldes at grundvandet står relativt højt. Som også nævnt dette sted er der planer om forbedringer af arealet, men det forudsætter at der først sker dræning mv.

Jeg henviser til min anmodning under pkt. 2.2 om at få oplyst hvad der videre måtte være sket i anledning af disse planer.

3. Beskæftigelse mv.

De indsatte i arresthusene har ikke beskæftigelsespligt, men skal tilbydes beskæftigelse. Det gælder både afsonere og varetægtsarrestanter, jf. § 1, stk. 2, og § 2, stk. 1, i beskæftigelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 372 af 17. maj 2001 om beskæftigelse mv. af de indsatte i kriminalforsorgens institutioner).

De indsatte kan beskæftiges med enten arbejde, undervisning eller anden godkendt aktivitet, herunder forbehandling og programvirksomhed.

Ifølge resultatkontrakten for 2010 mellem Arresthuset i Køge og Direktoratet for Kriminalforsorgen skulle arresthuset (ligesom de øvrige arresthuse) ved arbejde, undervisning og behandling sikre en beskæftigelsesgrad på minimum 60 pct. af budgetbelægningen. Jeg er bekendt med at dette krav er ændret til 45 pct. i resultatkontrakter for 2011.

Om beskæftigelse af indsatte i arresthusene har justitsministeren anført følgende i et svar af 20. december 2010 på spørgsmål nr. 335 fra Folketingets Retsudvalg:

” ...

I arresthusene er der som udgangspunkt mulighed for beskæftigelse gennem arbejde, undervisning eller behandling. Hertil kommer andre godkendte aktiviteter som eksempelvis motion, kreative fag og undervisningsprojekter med erhvervsrettet sigte. Udbuddet af beskæftigelsesmuligheder er tilrettelagt, således at de indsattes ønsker i videst muligt omfang tilgodeses.

Beskæftigelsen anses for særdeles vigtig i arresthusene, dels på grund af hensynet til udviklingen af den enkeltes kompetencer, dels på grund af nødvendigheden af at oprette en meningsfyldt hverdag for de varetægtsfængslede. Det er dog ikke altid muligt at efterkomme ønsker fra de indsatte om beskæftigelse. Bl.a. har Kriminalforsorgen i 2009 og 2010 på grund af eftervirkningerne af finanskrisen oplevet en markant nedgang i ordretilgangen til produktionsvirksomheden. Dette har afstedkommet en kraftig reduktion af beskæftigelsen ved produktionsvirksomhed i arresthusene generelt.

For enkelte arresthuse har det derfor i perioder ikke været muligt at tilbyde beskæftigelse inden for produktionsvirksomheden. I de tilfælde, hvor man ikke har kunnet tilbyde anden form for beskæftigelse til en varetægtsfængslet, er denne blevet kompenseret økonomisk herfor i henhold til gældende regler. Med henblik på at fastholde beskæftigelsestilbuddet i videst muligt omfang har Kriminalforsorgen i denne situation, som mange andre virksomheder, forsøgt at strække arbejdsopgaverne ved arbejdsdeling og etableringen af alternative beskæftigelsestilbud, hvor de enkelte arresthuse eksempelvis har arrangeret forskellige projekter med kreativt indhold så som maling, brugskunstproduktion mv. Beskæftigelsen ved undervisning, behandling og andre godkendte aktiviteter samt rengøring og bygningsvedligeholdelse har ikke været påvirket af finanskrisen, og disse tilbud har derfor ligget på et stabilt niveau i denne periode.”

Jeg kan også henvise til et svar fra tidligere justitsminister af 28. september 2009 og til et svar af 17. marts 2011 på spørgsmål nr. 1197 og 638 fra Folketingets Retsudvalg om beskæftigelsessituationen i kriminalforsorgen.

Af resultatkontrakterne med arresthusene fremgår det at arresthusene sammen med regionsværkmesteren skal udarbejde prognoser for produktionsvirksomheden 2 gange om året.

Jeg beder om at modtage en kopi af den seneste prognose der er udarbejdet.

Som jeg også nævnte under inspektionen, har jeg rejst en generel sag om beskæftigelsen i arresthusene. Denne sag har jeg fulgt op på i brev af 1. marts 2011. I brevet har jeg bl.a. anført at kalkulationssystemet efter min opfattelse rummer nogle dilemmaer, men jeg har ikke fundet grundlag for at udtale mig nærmere om hvordan de hindringer der utvivlsomt ligger i systemet, kan imødegås så der samlet set sker en forbedring af beskæftigelsessituationen. På det foreliggende grundlag har jeg ikke foretaget mig videre vedrørende kalkulationssystemet, men har nævnt at jeg dog fortsat i forbindelse med inspektionsvirksomheden – hvor beskæftigelse/fællesskab er et centralt emne – vil have opmærksomheden rettet mod systemet.

Jeg har endvidere bedt om direktoratets bemærkninger til nogle beregninger som jeg har modtaget om beskæftigelsesgraden i arresthusene i Syd- og Sønderjylland og på Fyn, og til bemærkninger som jeg har anført om grundlaget for beregningen af beskæftigelsesgraden og om fællesskab.

Jeg er i øvrigt gået ud fra at Direktoratet for Kriminalforsorgen løbende følger udviklingen i beskæftigelsen mv. i kriminalforsorgens enkelte institutioner, og at direktoratet i den forbindelse er i besiddelse af data der belyser beskæftigelsen i de enkelte institutioner. Jeg har bedt om at modtage nærmere oplysninger herom, og når jeg har modtaget de ubedte bemærkninger mv., vil jeg overveje om der er grundlag for mere generelt at undersøge beskæftigelsessituationen i arresthusene. Jeg har også noteret mig at beskæftigelsesspørgsmålet vil indgå i overvejelserne i forbindelse med indgåelse af den nye flerårsaftale (2012-2016) på kriminalforsorgens område. I den forbindelse er jeg kommet med nogle bemærkninger, og jeg har på den baggrund anbefalet at Direktoratet for Kriminalforsorgen iværksætter et analysearbejde om beskæftigelsen som kan indgå i grundlaget for den kommende flerårsaftale.

3.1. Arbejde

3.1.1. Beskæftigelsessituationen i Arresthuset i Køge

Arresthuset i Køge og de andre arresthuse i regionen har været hårdt ramt af den økonomiske krise for så vidt angår produktionsvirksomheden. Nogle virksomheder har på grund af krisen trukket meget arbejde tilbage for ikke at skulle afskedige egne folk hvilket har medført øgede udgifter til vederlag til de indsatte for manglende beskæftigelse. Efter min anmodning herom fik jeg under inspektionen udleveret en oversigt over hvad arresthuset havde udbetalt i vederlag i 2009 og 1. kvartal 2010.

Regionsværkmesteren, der var til stede under inspektionen, oplyste bl.a. at noget af det arbejde som arresthusene i regionen har mistet, nu i stedet laves i bl.a. Østeuropa. Han nævnte samtidig at flere virksomheder dog var begyndt at se på den sociale dimension og derfor har valgt at give arbejdet til arresthusene selvom det ville kunne laves billigere i andre lande. Arresthuset i Køge har også beholdt enkelte gamle, solide kunder.

Arresthuset havde i et vist omfang fundet nye arbejdsopgaver til erstatning for de arbejdsopgaver som arresthuset har mistet. Resultatkontraktens mål på 60 pct. var stort set nået i november 2009, og 2010 havde klart vist fremgang i forhold til 2009. I tallet for beskæftigede medregnes undervisning og indsatte der ikke ønsker at arbejde, idet de anses for at være beskæftiget med det de ønsker at være beskæftiget med. På tidspunktet for inspektionen havde arresthuset modtaget opgaver fra to nye kunder. Den ene beskæftigelse skulle til at sættes i gang i maj 2010 og den anden i efteråret 2010. Arresthuset ville herefter have arbejde med den næste opgave til ultimo oktober 2010, og arresthuset havde fået lovning på noget nyt bagefter. På tidspunktet for inspektionen var der en omstilling i gang i værkstedet til det nye arbejde, og der var

derfor ikke den store aktivitet i værkstedet (hvor beskæftigelsen på det tidspunkt bestod i kontrol af celloarbejdet med isætning af rawlplugs).

Den ene nye opgaver er udelukkende en værkstedsopgave der ville give arbejde til 6-8 indsatte, mens den anden opgave både kan udføres på værkstedet og i cellerne.

Arresthuset i Køge har på hjemmesiden arresthuset.dk oplyst om de arbejdsopgaver som arresthuset kan varetage.

Det blev under inspektionen oplyst at der kan beskæftiges 12-14 indsatte i værkstedet. På inspektionstidspunktet var der 5 indsatte beskæftiget i værkstedet. 3 indsatte var endvidere beskæftiget med at male i arresthuset. Arresthuset havde malet bl.a. værkstedet kort tid før inspektionen. 9 indsatte var beskæftiget med celloarbejde (rawlplugs) og 2 indsatte som gangmænd. 22 indsatte ønskede ikke arbejde og 7 var sygemeldte. Blandt samtlige indsatte var der i alt 18 der var beskæftiget med undervisning. Arbejde og undervisning kan kombineres.

Det blev oplyst at det var det samme billede med hensyn til beskæftigelse i de øvrige 13 arresthuse i regionen. Arresthuset i Køge er dog lidt bedre stillet end de øvrige arresthuse, dels fordi dette arresthus har egen værkfører, dels fordi de fysiske rammer, herunder tilkørselsforhold, er gode.

Regionsværkmesteren oplyste at der ved forhandling med virksomhederne tages udgangspunkt i kalkulationssystemet, men i konkrete tilfælde er kriminalforsorgen gået 5-10 pct. ned i forhold til dette udgangspunkt for at kunne fastholde en kunde. I de fleste tilfælde fastsættes prisen i samråd med arrestforvareren, men direktoratet kan inddrages hvis regionsværkmesteren vurderer at der er behov for det.

På inspektionstidspunktet var der som nævnt ikke så meget værkstedsarbejde, men celloarbejde. På mit spørgsmål om mulighederne for at udføre celloarbejdet i værkstedet så de indsatte kan have arbejdsfællesskab flere sammen, henviste arresthuset til den omstillingsperiode som arresthuset var i på det tidspunkt. Som nævnt havde arresthuset lige afsluttet en opgave og ventede på den næste.

Jeg har noteret mig at Arresthuset i Køge generelt ikke har så store problemer som mange andre arresthuse med at skaffe arbejde til de indsatte, men dog havde haft problemer med det forud for og også til dels på inspektionstidspunktet.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvordan beskæftigelsessituationen i arresthuset har udviklet sig siden inspektionen den 27. april 2010, herunder med hensyn til cellearbejde.

Når arresthuset ikke kan tilbyde alle de indsatte beskæftigelse, går jeg ud fra at arresthuset benytter sig af de initiativer der er nævnt i justitsministerens svar af 20. december 2010 på spørgsmål nr. 335 fra Retsudvalget, jf. omtalen af det ovenfor. Også de andre svar til Retsudvalget som jeg har henvist til ovenfor, omtaler mulige alternative måder at beskæftige de indsatte på, jf. også pkt. 3.1.2.

Jeg går således ud fra at arresthuset i denne situation overvejer om de indsatte kan tilbydes opgaver med f.eks. yderligere rengøring i arresthuset eller eventuelle mindre vedligeholdelsesopgaver mv. Jeg har noteret mig at 3 indsatte på inspektionstidspunktet var i færd med at male i arresthuset. Jeg beder arresthuset om at oplyse om der har været iværksat andre initiativer i arresthuset som følge af at det ikke har været muligt at tilbyde alle de indsatte arbejde.

Som nævnt blev det under inspektionen oplyst at der kan beskæftiges 12-14 indsatte i værkstedet. Ved min sidste inspektion af arresthuset rejste jeg spørgsmålet om mulighederne for at øge antallet af indsatte der kan arbejde i værkstedet. Direktoratet oplyste dengang bl.a. at arresthuset var opmærksom på at de bygningsmæssige forhold gjorde det muligt at beskæftige et betydeligt større antal indsatte end 12. Direktoratet oplyste desuden at der i perioder med tilstrækkelig beskæftigelse i værkstedsdriften havde været beskæftiget op til 20 i værkstedet. Direktoratet ville på baggrund af min rapport drøfte mulighederne for at øge antallet af indsatte der kunne beskæftiges i fællesskab. Jeg tog det oplyste til efterretning.

Jeg beder om at få oplyst hvad disse drøftelser mandede ud i. Jeg er, som det fremgår, opmærksom på at der efterfølgende er inddraget lokaler til forbehandling mv.

Under inspektionen denne gang blev det oplyst at arresthuset havde tanker om mindre arbejdshold blandt de indsatte der arbejder på værkstedet, og om at låse de indsatte inde under arbejdet (svarende til den ordning der er i Arresthuset i Helsingør).

Jeg beder om at få oplyst hvad der videre måtte være sket i anledning af disse overvejelser.

3.1.2. Kompensation for manglende arbejde mv.

I justitsministerens svar af 28. september 2009 og 18. maj 2010 på henholdsvis spørgsmål nr. 1197 og spørgsmål nr. 960 fra Folketingets Retsudvalg er det oplyst at de indsatte der ikke kan tilbydes beskæftigelse, kompenseres bl.a. med mulighed for udvidede fritidsaktiviteter eller anden godkendt aktivitet der kan dække over mange forskellige aktiviteter, heriblandt kunstprojekter, diverse fritidsaktiviteter, sport og lignende. Jeg henviser også til det senere svar af 20. december 2010 på spørgsmål nr. 335 som jeg har citeret fra ovenfor.

Som også nævnt i pkt. 3.3 er fællesskabstiden udvidet efter inspektionen så fællesskab nu starter kl. 14.30 i stedet for kl. 16.30. Arbejdstiden er ifølge husordenen til kl. 15.30.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om arresthuset (også i øvrigt) kompenserer for manglende arbejde og fællesskab i arbejdstiden, f.eks. ved at give de indsatte som arresthuset ikke kan tilbyde beskæftigelse, lov til at være sammen 2 og 2 i cellerne i arbejdstiden. Det bemærkes at jeg er opmærksom på at arrestinspektøren i forbindelse med min generelle sag om beskæftigelsen i arresthusene har indhentet oplysninger fra områdets arresthuse om muligheden for cellefællesskab i arbejdstiden hvis de indsatte ikke kan tilbydes beskæftigelse, og at svarene har været delte. Arrestinspektøren har i den forbindelse i sin udtalelse af 15. januar 2010 henvist til et brev af 13. februar 2007 fra direktoratet (Sikkerhedsenheden) hvori det bl.a. er anført at udgangspunktet i arresthusene er at fællesskab på cellerne er for låst dør "uden for arbejdstid".

3.1.3. Arbejdsfællesskab i cellerne

Spørgsmålet om muligheden for at arbejde sammen 2 og 2 i cellerne blev nævnt i rapporten fra min sidste inspektion af arresthuset, men da direktoratet dengang ville overveje at fastsætte centrale retningslinjer, foretog jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Sådanne retningslinjer blev efterfølgende fastsat i vejledningen om indsattes adgang til fællesskab mv. med andre indsatte i kriminalforsorgens institutioner (fællesskabsvejledningen). Den nugældende vejledning er vejledning nr. 12 af 29. februar 2008, hvor retningslinjer om arbejdsfællesskab findes i pkt. 20. Hvis det ikke er muligt at beskæftige alle indsatte på fælles arbejdsrum, bør det ifølge dette punkt overvejes om der er mulighed for at indsatte kan arbejde 2 sammen i en celle hvis der er indsatte der ønsker det. Arresthuset skal i disse overvejelser være opmærksom på pladsmæssige forhold, hygiejniske forhold og hensyn til brandsikkerheden. Arresthuset skal

endvidere være opmærksom på risikoen for at den ene indsatte presses til at arbejde for den anden.

Under inspektionen blev det oplyst at de indsatte ikke får lov til at arbejde sammen på cellerne. Der blev henvist til at de indsatte kan få svage indsatte til at lave arbejdet for sig.

Dette hensyn indgår, som det fremgår, blandt de hensyn der skal indgå ved vurderingen af om 2 indsatte kan arbejde sammen på cellerne. Arresthuset kan dog ikke have en generel praksis hvorefter der aldrig gives tilladelse til at 2 indsatte kan arbejde sammen i en celle, men må foretage en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde af om den nævnte risiko er til stede.

Jeg går ud fra at arresthuset fremover vil foretage en sådan konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, og at det herefter er muligt for de indsatte at have arbejdsfællesskab i cellerne under de forudsætninger der er angivet i pkt. 20 i fællesskabsvejledningen.

Direktoratet har (senest i brev af 26. april 2010 i den generelle sag som jeg har rejst om beskæftigelsen i arresthusene) tilkendegivet at det er direktoratets opfattelse at de indsatte bør orienteres om muligheden for arbejdsfællesskab i cellen, enten via arresthusets fællesskabsregler eller i husordenen.

Jeg går på denne baggrund ud fra at arresthuset udtrykkeligt (enten i arresthusets fællesskabsregler eller i husordenen) vil orientere de indsatte om muligheden for at søge om cellefællesskab i denne situation.

3.1.4. Vederlag for beskæftigelse

Talsmændene klagede over at det ikke er muligt at opnå dagsdusøren ved arbejdet med rawplugs i arresthuset.

Under den afsluttende samtale med ledelsen blev det oplyst at akkorden for arbejdet med rawplugs fastsættes individuelt så den svarer til dagsdusøren.

I mit brev af 11. maj 2010 til talsmændene som opfølgning på samtalen meddelte jeg at jeg havde bedt arresthuset om – eventuelt på det næste talsmandsmøde – nærmere at forklare dem hvordan akkorden er fastsat. Jeg bad arresthuset om at underrette

mig om arresthusets svar til talsmændene og om at sende mig en kopi af referatet fra det næste talsmandsmøde i arresthuset.

Arresthuset har svaret talsmændene på talsmandsmødet den 7. juli 2010, og jeg har som tidligere nævnt modtaget referatet af dette møde. Det fremgår af dette referat at blandt andre den ene regionsværkmester og værkmeisteren deltog i den del af mødet hvor dette blev besvaret. Regionsværkmesteren orienterede talsmændene om at pris- og lønniveau for rawplugs er udstukket af direktoratet, og han ville sørge for at talsmændene fik udleveret en oversigt over de centralt fastsatte takster. Regionsværkmesteren orienterede også talsmændene om fastsættelse af vederlag i øvrigt.

Jeg har noteret mig det oplyste.

3.2. Undervisning mv.

De indsatte kan som nævnt også beskæftiges ved undervisning og forbehandling mv.

Det er i arresthusets husorden nævnt at der er mulighed for undervisning i forskellige fag på folkeskoleniveau. Konkrete ønsker skal oplyses i forbindelse med indsættelsessamtalen eller over for kontaktpersonen.

Under inspektionen blev det oplyst at arresthuset er tildelt i alt 12 timer om ugen til undervisning, og at det ikke er nok til at imødekomme efterspørgslen efter undervisning.

Af justitsministerens svar af 8. november 2010 på et spørgsmål nr. 182 fra Folketingets Retsudvalg fremgår det at der er udmeldt 544 timer om året til undervisning i Arresthuset i Køge. Samme timetal var arresthuset tildelt ved min sidste inspektion, hvor det også blev oplyst at arresthuset herudover var tildelt 40 timer til ekstraordinære situationer. Også dengang blev alle timerne udnyttet.

I sagen om min inspektion i 2002 af Arresthuset i Randers oplyste direktoratet på forespørgsel at direktoratet som udgangspunkt udmelder 1 time pr. indsat pr. måned (nøgletal). Direktoratet oplyste også at de udmeldte timer i dette arresthus på årsbasis svarede til 7-8 timers undervisning i 45 uger, og jeg går således ud fra at der regnes med undervisning i 45 uger (fraregnet ferie). Direktoratet oplyste desuden at direktoratet kan forhøje det årlige timetal hvis arresthuset kommer med en konkret ansøgning om ekstra timer.

Justitsministeren har også i et svar på et opfølgende spørgsmål nr. 334 af 16. november 2010 fra Retsudvalget oplyst at arresthusene som udgangspunkt tildeles 1 times undervisning pr. indsat om måneden. Det er videre oplyst at der reelt er tale om et højere antal undervisningstimer for de indsatte der har behov for og ønsker undervisning. Det skyldes at ikke alle indsatte ønsker beskæftigelse (herunder undervisning), og at flere indsatte kan undervises på samme tid.

Det er desuden i svaret oplyst at direktoratet permanent har tildelt arresthusene et højere timetal end det nævnte udgangspunkt (1 time pr. indsat om måneden) berettiger til, og at der er oprettet en pulje hvorfra arresthusene kan søge om midler til ansættelse af timelærere i forbindelse med akut opståede behov for undervisning.

Arresthuset har 2 lærere, en lokal lærer der nu er pensioneret, men fortsat underviser i arresthuset, og en fængselslærer der kommer fra Statsfængslet i Vridsløselille. Den lokale timelærer er kommet i arresthuset i rigtig mange år og er meget stabil, hvorimod den anden lærer er meget fraværende, og der er ingen vikardækning.

Det blev i den forbindelse oplyst at der er forskellige historiske begrundelser for forskellene med hensyn til den måde som undervisning foregår på i arresthusene. I nogle arresthuse varetages undervisningen hovedsageligt af lærere fra fængslerne, mens andre arresthuse anvender timelærere. Der er både fordele og ulemper ved begge ordninger. F.eks. har de lærere der kommer fra fængslerne, et fagligt fællesskab som timelærerne ikke har.

Der er ikke lønsumsstyring på dette område så arresthusene kan ikke selv vælge hvilken model de ønsker.

Timelæreren underviser primært i dansk og har hold med typisk fire indsatte som godt kan undervises på forskellige niveauer. Læreren laver en indledende test for at finde frem til den indsattes niveau.

Fængselslæreren underviser i billedkunst, engelsk og it.

Direktoratet har sammen med arrestinspektørerne foretaget en undersøgelse af undervisningen i arresthusene i hele landet, jf. nærmere Bladet Kriminalforsorgen nr. 4, 2010, der har undervisning som tema, og kriminalforsorgens årsrapport for 2009. Der har desuden været en konference herom i juni 2010.

Undersøgelsen har kortlagt hvordan undervisningen foregår, hvordan de fysiske forhold er, og hvordan underviserne bliver brugt. Resultatet af undersøgelsen skal anvendes til at genoverveje undervisningen i arresthusene og give kriminalforsorgen et bedre bud på om det er muligt at lave en samlet koordineret indsats i forhold til at løfte undervisningen i arresthusene. Direktoratets nye undervisningsenhed skal sikre at der sker en udvikling på området.

Det er desuden nævnt at der ikke er udsigt til at antallet af undervisere kan forøges i perioden for denne flerårsaftale, og at hovedopgaven derfor er at se hvordan det kan gøres bedre inden for de eksisterende rammer.

Undersøgelsen er også blevet brugt til at vurdere om og hvordan det sikrede pc-netværk kan installeres i arresthusene. Dette netværk – der nu er etableret i arresthusene – skal gøre det muligt at give de indsatte fjernundervisning via computer, og de indsatte vil hermed få mere tidssvarende undervisningstilbud.

Jeg bad i sagen om min inspektion den 23. oktober 2009 af Arresthuset i Tønder direktoratet om at orientere mig om resultatet af den nævnte undersøgelse af undervisningen i arresthusene og hvad det giver direktoratet anledning til. Direktoratet har i den anledning i en udtalelse af 7. marts 2011 anført følgende:

”Direktoratet kan oplyse, at undersøgelsen, der blev afsluttet i august 2010, havde til hensigt at danne et overblik over undervisningstilbuddene i landets arresthuse. Undersøgelsen bestod i, at alle arresthuse blev aflagt et besøg med henblik på at besigtige undervisningsfaciliteterne og samtlige arrestforvarere blev interviewet om undervisningen i deres respektive arresthuse.

For langt størstedelen svinger antallet af normerede undervisningstimer mellem 4 og 9 timer pr. uge, mens enkelte arresthuse angiver flere timer. Antallet af timer, der sidst blev fastsat i 2001, er baseret på en beregning af belæg. Arresthusene har som hovedregel selv læreren ansat eller har indgået aftale med et fængsel om brug af dettes lærere. Enkelte lærere er endvidere ansat direkte af direktoratet. Der kan forekomme kombinationer af de nævnte tilknytningsforhold.

Nogle arresthuse oplyser at have problemer med, at planlagte undervisningstimer aflyses i tilfælde af sygdom, ferie mv. Dette skyldes, at undervisningen disse steder er meget personafhængig og dermed sårbar. Typisk vil der være tilbud om undervisning i dansk og matematik på grundskoleniveau. Hertil kommer en række sprogfag, samfundsfag mv., som varierer alt efter lærernes kompetencer. En del

arresthuse kan endvidere tilbyde ordblindeundervisning. Der synes generelt at være et ønske om mere temaundervisning, som både kan være alment dannende (livsstilskurser, rygestop, kreative fag mv.) og formelt kompetencegivende undervisning (hygiejnekurser, førstehjælp mv.).

Direktoratet har på baggrund af undersøgelsen fundet behov for at udvikle fælles retningslinjer og minimumsstandarder for undervisningen i arresthusene, hvilket ud over at forbedre undervisningen i det enkelte arresthus også kan medvirke til at muliggøre et mere sammenhængende forløb ved overflytning. Der er dog mange hensyn at tage (ressourcemæssige, praktiske, administrative mv.), ligesom en ensretning af praksis risikerer at gå ud over individuelle ordninger, som i dag fungerer udmærket efter det enkelte arresthus opfattelse. Direktoratet har i første omgang inviteret arrestinspektørerne til en møderække henover foråret 2011, hvor situationen kan drøftes og relevante muligheder og barrierer for at skabe en helhedsorienteret indsats og ensartede tilbud identificeres.”

Direktoratet har i udtalelsen også oplyst at det sikrede pc-netværk er taget i brug, og at der er afholdt kurser for lærere i brugen af dette netværk, herunder de lærere der er tilknyttet et arresthus. De indsatte, herunder varetægtsarrestanter, kan således benytte pc-netværket som en del af deres undervisningsaktivitet.

Fra en anden sag er jeg desuden bekendt med at netværket vurderes sikkert nok til at kunne benyttes af de indsatte uden at der deltager en lærer eller andet bemyndiget personale. I de enkelte institutioner har lærerne eller andet bemyndiget personale ansvaret for nærmere angivne forhold i forbindelse med de indsattes brug af netværket, herunder at kontrollere at der ikke har været udøvet hærværk mod pc'erne.

Jeg går ud fra at arresthuset og/eller lærerne opfordrer indsatte der kan have behov for almindelig skoleundervisning, men ikke selv henvender sig, til at deltage i sådan undervisning.

Jeg har noteret mig arresthusets oplysning under inspektionen om at det tildelte antal timer til undervisning i arresthuset ikke er tilstrækkeligt. Selv om jeg går ud fra at arresthuset i forbindelse med den nævnte generelle undersøgelse af undervisningen i arresthusene har udtalt sig om behovet for undervisning i arresthuset, beder jeg arresthuset om at oplyse hvad der fremadrettet er behov for af undervisning. Jeg beder i den forbindelse også om at få oplyst om arresthuset fortsat er tildelt yderligere (40) timer til undervisning i ekstraordinære situationer.

Jeg henviser i øvrigt arresthuset til at indgive en konkret ansøgning til direktoratet om mere undervisning.

Jeg beder også arresthuset om at oplyse om arresthusets anvendelse og erfaringer indtil videre med det sikrede pc-netværk, og herunder oplyse i hvilket omfang der i dag anvendes pc i undervisningen.

Arresthusets tilbud om forbehandling er som nævnt projektet "Grib Chancen". Blandt det materiale som jeg har modtaget fra arresthuset, er der en folder om dette program der er beregnet til udlevering til de indsatte. Der er tale om et forbehandlingsprogram der henvender sig til alle indsatte med stofmisbrug eller alkoholproblemer der har et ønske om at ændre deres livssituation gennem egentlig behandling. Projektet er et samarbejde mellem Behandlerenheden Solholt & Jørgensen og fem arresthuse på Sjælland, herunder Arresthuset i Køge. Politiet, Kriminalforsorgsafdelingen i Midt- og Vestsjælland og de kommuner der er tilknyttet de pågældende arresthuse, deltager også i samarbejdet.

Behandlingsarbejdet varetages af to behandlere, og der er desuden tilknyttet en socialrådgiver fra kriminalforsorgen. Modellen er nærmere beskrevet på behandlingens hjemmeside (solholtogjorgensen.dk).

Behandlingsmodellen betyder bl.a. at en stofmisbruger allerede i forbindelse med en varetægtsfængsling kan begynde på en afvænningsbehandling.

Der deltager kontinuerligt et hold med otte indsatte i behandlingen. Undervisningen foregår to gange om ugen (tirsdag og torsdag) og finder sted i det tidligere omtalte undervisningslokale i stueetagen.

Arresthuset har også fået tilbud om at kunne afvikle kurser i Anger Management, men det havde ikke kunnet sættes i værk endnu da arresthuset ikke havde kunnet skaffe en instruktør.

Jeg beder om at få oplyst om arresthuset nu har en instruktør der kan afvikle de nævnte kurser, eller hvad arresthuset siden inspektionen har gjort for at skaffe en instruktør til at afvikle kurserne. Det bemærkes at jeg er bekendt med det ansættelses- og udgiftsstop (jf. også ovenfor) som direktoratet meldte ud i juni 2010, og som varede året ud.

3.3. Fritid

Arresthusets husorden indeholder en beskrivelse af hvordan fællesskab i fritiden i arresthuset foregår, og under inspektionen blev det oplyst at fællesskab praktiseres som beskrevet i husordenen.

Det fremgår af husordenen at de indsatte er delt op i fire sektioner. Hver sektion har "sektionsfællesskab" hver 4. hverdag og enten lørdag eller søndag og cellefællesskab de andre dage. Kvinder har dog adgang til sektionsfællesskab hver 2. dag da de kan have fællesskab med egen etage. Hvis der er mange kvinder, kan reglen fraviges så kvinderne har fællesskab som de øvrige indsatte.

Det fremgår af referatet af mødet med talsmændene den 7. juli 2010 at reglerne for kvinderne er blevet præciseret i husordenen. Den reviderede husorden (der også omfatter andre forhold) trådte i kraft den 12. juli 2010.

Jeg beder om en kopi af den reviderede husorden.

Spørgsmålet om fællesskab indgik også i rapporten om min sidste inspektion af arresthuset og blev fulgt op i senere breve i sagen. Efter inspektionen dengang begrænsede arresthuset sektionsfællesskabet fra hver 2. dag til det nuværende hver 4. dag idet de indsatte blev opdelt i fire sektioner i stedet for to. Jeg havde, efter at have modtaget nærmere oplysninger om baggrunden for denne ændring, ingen bemærkninger hertil, men tilkendegav at der løbende bør følges op på hvorvidt der er grundlag for at opretholde begrænsningen. Det erklærede direktoratet sig enig i.

Jeg går derfor ud fra at der siden ændringen blev indført i 2002, løbende er fulgt op på spørgsmålet om at opretholde ordningen, og at der stadig løbende følges op på det. Så vidt jeg forstår, er fællesskabet i arresthuset (dog) foregået som beskrevet i husordenen siden 2002. På baggrund af det der blev oplyst om forholdene i arresthuset på inspektionstidspunktet, jf. også pkt. 4.4, foretager jeg mig ikke mere vedrørende spørgsmålet om den måde som fællesskabet afvikles på (for tiden) i Arresthuset i Køge.

De indsatte der har sektionsfællesskab, kan benytte fællesarealet på 1. sal hvor der er mulighed for forskellige aktiviteter, herunder styrketræning og madlavning.

Motionsredskaberne kan ifølge husordenen også benyttes i to perioder af hver ½ time om morgenen. I hver periode kan i alt tre indsatte benytte redskaberne, dog ikke indsatte der er beskæftiget på værkstedet. Træningsperioden gælder for 14 dage ad gangen.

Talsmændene oplyste at der er venteliste til morgentræningen. De ønskede derfor flere hold og mulighed for at træne frem til frokost så flere indsatte kan komme til.

Jeg viderebragte deres ønske til ledelsen under den afsluttende samtale. Af referatet af mødet med talsmændene den 7. juli 2010 fremgår det at arresthuset ikke har kunnet imødekomme ønsket. Arresthuset har i den forbindelse oplyst nærmere om de planer der er med hensyn til at indrette et træningsrum i enten værkstedet eller biblioteket.

Jeg har ingen bemærkninger til afslaget på at udvide muligheden for træning om morgenen. Hvis arresthuset får gennemført ønsket om at indrette et egentligt motionslokale, vil det som tidligere nævnt give mulighed for flere træningstimer (idet de indsatte vil kunne benytte lokalet i hold, også i dagtimerne).

Isolerede indsatte har mulighed for motion ½ time på hverdage efter aftale med personalet.

På inspektionstidspunktet havde arresthuset også et løbehold der løb på gårdtursarealet en gang om ugen. Siden januar 2010 havde der desuden været mulighed for spinning, der blev afviklet to gange om ugen. Talsmændene fremsatte ønske om flere løbe- og spinningshold, og disse ønsker bragte jeg videre til ledelsen.

Arresthuset havde desuden et såkaldt "ombold" projekt der omfatter forskellige idrætsaktiviteter. Der havde været et orienteringsmøde i arresthuset om dette projekt og muligheden for at prøve det, og flere indsatte havde ønsket at deltage i projektet. Arrangørerne er de samme som står bag tilsvarende projekter for socialt udsatte, jf. nærmere www.ombold.dk.

Det blev oplyst at arresthuset sigtede på at holde en slags mini OL i slutningen af maj, og af en artikel af 28. maj 2010 i en lokal avis fremgår det at det blev afholdt denne dag. I artiklen er det nævnt at ca. 40 af arresthusets indsatte sammen med ansatte afholdt en idrætsolympiade med konkurrencer i spinning, løb, styrketræning, bordten-

nis og fodbold. Det er også nævnt at projektet har givet en bedre stemning i arresthuset.

Projektet er også omtalt i Bladet Kriminalforsorgen nr. 4, juni 2010. Det er heri nævnt at der en gang om ugen i foråret er spillet fodbold mellem ind- og ansatte på gårdtursarealet. Også i denne artikel er det nævnt at projektet har givet en bedre dagligdag og et bedre arbejdsmiljø – samt mere fokus og struktur på arresthusets øvrige sportstilbud.

Af referatet af mødet med talsmændene den 7. juli 2010 fremgår det at alle personalestyrede aktiviteter (dvs. løb, spinning og ombold mv.) var stoppet på grund af arresthusets økonomiske situation. Det er nævnt at arresthuset ville søge direktoratet om timer til afvikling af fritidsaktiviteter, og arresthuset håbede meget at aktiviteterne kunne starte igen i august/september 2010.

Jeg beder om at få oplyst resultatet af denne ansøgning, og hvordan situationen er i dag med hensyn til afvikling af personalestyrede aktiviteter.

Jeg anbefaler at husordenen udbygges så der heri enten er oplysning om alle de aktiviteter som arresthuset (normalt) tilbyder, eller oplysning om hvor der er oplysning herom (f.eks. på opslagtavler).

For så vidt angår brugen af køkkenet er følgende anført i husordenen:

”Er åbent i fællesskabstiden for den etage, der har sektionfællesskab.

Den sektion, som har det store fællesskab, er ansvarlig for, at the-køkkenet er ryddet og rengjort efter endt brug. Rengøringen skal være tilendebragt, inden stort fællesskab er forbi. **I modsat fald vil the-køkkenet blive lukket de 2 næste fællesskaber.**”

Jeg beder om en udtalelse om denne kollektive udelukkelse af de indsatte fra at benytte køkkenet de næste to gange der er sektionfællesskab, hvis de (eventuelt få) indsatte der har benyttet køkkenet under det store fællesskab, ikke har ryddet op og gjort rent i køkkenet efter brug.

De indsatte der har cellefællesskab, kan kun have fællesskab med en fra samme etage, men bestemmer i øvrigt selv (som udgangspunkt) hvem de vil have cellefælles-

skab med. Det aftaler de indsatte på gårdtur og skriver på en liste til personalet. De indsatte kan skifte fællesskabsmakker fra dag til dag og i weekenden tillige formiddag og eftermiddag.

Kvindelige indsatte må kun have cellefællesskab med andre kvindelige indsatte, og kvinder har derfor ikke cellefællesskab hvis der ikke er andre kvinder de kan have cellefællesskab med. Til gengæld har kvinder (som nævnt ovenfor) sektionsfællesskab hver 2. dag. Det blev oplyst at denne regel er lavet for at beskytte kvinderne.

Jeg har noteret mig at kvinderne kompenseres for manglende cellefællesskab ved udvidet sektionsfællesskab. Hvis en kvindelig indsat hellere vil have fællesskab som de mandlige indsatte, herunder cellefællesskab med en mandlig indsat når der ikke er andre kvindelige indsatte som hun kan have fællesskab med, går jeg dog ud fra at arresthuset altid foretager en konkret vurdering af dette ønske. Jeg går således ud fra at det overvejes om der i en sådan situation kan gives adgang til cellefællesskab med en mandlig indsat, eventuelt for åben dør.

Jeg har noteret mig at der er sket en præcisering af fællesskabsreglerne for kvinderne som jeg som nævnt ovenfor har bedt om at blive underrettet om. Hvis denne præcisering ikke omhandler dette forhold, beder jeg arresthuset om at overveje at præcisere reglen som anført og orientere mig om resultatet af disse overvejelser.

Fællesskab var på inspektionstidspunktet fra kl. 16.30 til kl. 20.30 på hverdage, men arresthuset overvejede at udvide fællesskabet så det kunne starte allerede kl. 14.30. Arresthuset havde dog på det tidspunkt endnu ikke talt med de indsatte om det. Af referatet af mødet med talsmændene den 7. juli 2010 fremgår det at der er sket en sådan udvidelse, og at det er indført i husordenen.

Jeg har noteret mig denne ændring.

Det fremgår ikke af den (reviderede) husorden af 5. marts 2010, som jeg modtog forud for inspektionen, om de indsatte kan leje en PlayStation af arresthuset. Ifølge husordenen kunne PlayStation 1 og 2 (og dvd-afspillere) udleveres efter visitation og plombering foretaget af en tekniker for den indsattes regning.

Adgangen til at medbringe egne PlayStations mv. er imidlertid efterfølgende ophævet i nye fælles regler om udlevering af genstande der gælder for alle de arresthuse der

hører under Arrestinspektøren for Sjælland, Lolland, Falster og Bornholm, og som trådte i kraft den 12. juli 2010. I referatet af mødet med talsmændene den 7. juli 2010 er det nævnt at de indsatte fremover via arresthuset kan købe (bl.a.) PlayStation 2 og dvd-afspiller. Det fremgår også at husordenen er blevet ændret samme dag, bl.a. som følge af de nye genstandsregler som arrestinspektøren har udarbejdet.

Jeg går ud fra at indsatte der allerede havde en PlayStation eller dvd-afspiller da de nye regler trådte i kraft, kunne beholde den under det videre ophold i arresthuset.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om arresthuset har overvejet et etablere en leje-ordning (som det er tilfældet i mange andre arresthuse) så indsatte der ikke ønsker eller har råd til at købe en PlayStation, har mulighed for at leje en sådan gennem arresthuset.

Under inspektionen oplyste talsmændene at 18 celler havde fået opstillet fladskærms-tv (med indbygget dvd-afspiller), og at arresthuset havde lovet at der også skulle opsættes fladskærme i resten af cellerne, men at det endnu ikke var sket.

Under den afsluttende samtale oplyste ledelsen at der sker en løbende udskiftning til fladskærme når økonomien tillader det. Der vil således også komme fladskærme til de resterende celler. Dette fremgår også af referatet af mødet med talsmændene den 7. juli 2010.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvor mange af de tv-apparater som arresthuset udlejer, der nu er fladskærme med indbygget dvd-afspiller, og hvor mange apparater arresthuset regner med at udskifte i 2011. Jeg er som tidligere nævnt opmærksom på det udgiftsstop der har været i andet halvår af 2010. Jeg er også opmærksom på at det er muligt at se dvd-film på PlayStation 2.

Jeg har samtidig noteret mig at det af referatet af mødet med talsmændene den 7. juli 2010 bl.a. fremgår at arresthuset ville indkøbe et mindre antal dvd-enheder så defekte enheder i arresthusets fladskærms-tv-apparater kan udskiftes løbende.

Til orientering kan jeg oplyse at Arresthuset i Esbjerg har et antal dvd-afspillere på hver etage til udlån/udleje til indsatte (der ikke har dvd-afspiller i deres tv-apparat).

Arresthuset har desuden et bibliotek, og der er oplysning om anvendelsen heraf i arresthusets husorden. Under inspektionen modtog jeg desuden en folder om biblioteket der er udfærdiget på både dansk og engelsk – og som jeg går ud fra udleveres til alle nyindsatte. Det fremgår også af husordenen at der er en bibliotekar til stede når biblioteket har åbent (en gang om ugen).

Der er indgået en generel biblioteksaftale med arresthusene der trådte i kraft den 1. januar 2006. Direktoratet for Kriminalforsorgen har i den forbindelse tidligere udtalt at der (i stedet for bogkataloger mv.) printes lister ud over nyudgivelser af bøger mv. til de indsatte som inspiration til deres eventuelle læsning.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om der løbende udskrives boglister om både danske og udenlandske bøger til de indsatte som inspiration til deres eventuelle læsning.

Jeg har noteret mig at det ifølge folderen om biblioteket er muligt at låne cd'er. Jeg beder om at få oplyst om det også er muligt at låne dvd-film.

Endvidere beder jeg om at få oplyst om arresthuset har et fritidsudvalg med deltagelse af indsatte.

4. Andre forhold

4.1. Talsmandsordning

Efter straffuldbyrdelseslovens § 34, stk. 1, der også gælder for varetægtsarrestanter der ikke er isolerede efter rettens bestemmelse, jf. § 9 i talsmandsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 735 af 25. juni 2007 om gennemførelse af medindflydelse for indsatte i kriminalforsorgens institutioner), skal de indsatte have mulighed for at øve indflydelse på deres tilværelse i institutionen gennem valgte talsmænd.

Det fremgår af husordenen at hver etage kan vælge en talsmand. Hvis de indsatte ønsker at vælge en talsmand, kan de rette henvendelse til ledelsen der herefter vil sørge for at der bliver afholdt valg.

Under inspektionen blev det oplyst at talsmændene taler med de indsatte under gårdtur (hvor hele etagen kan deltage) og sektionsfællesskab.

Jeg beder om at få oplyst om en indsat (efter anmodning) kan tale alene med talsmanden, og hvor sådanne samtaler i givet fald finder sted.

Under min samtale med talsmændene nævnte de at der kan gå lang tid mellem talsmændenes møder med ledelsen.

Under den afsluttende samtale oplyste ledelsen at ledelsen tager initiativ til jævnlige møder, og at der laves referat fra møderne. Efter min anmodning herom fik jeg en kopi af referatet fra det seneste møde, der fandt sted den 12. marts 2010. I forbindelse med min skriftlige opfølgning til talsmændene bad jeg om også at få en kopi af referatet fra det næste talsmandsmøde, og med brev af 20. juli 2010 sendte arresthuset mig det tidligere nævnte referat fra et talsmandsmøde den 7. juli 2010.

Efter § 8, stk. 1, i talsmandsbekendtgørelsen skal der fastsættes regler om nærmere angivne forhold, herunder hvor ofte der normalt skal ske drøftelser mellem institutionen og talsmændene.

Jeg går ud fra at arresthuset har fastsat sådanne regler, og jeg beder om en kopi af reglerne.

For så vidt angår spørgsmålet om hyppigheden af møder mellem talsmænd og ledelsen kan jeg oplyse at jeg tidligere (under inspektion af Arresthuset i Kolding i 2001) har modtaget en klage over at der kun blev afholdt møder hver tredje måned. Under henvisning til at ledelsen af arresthuset havde givet udtryk for at det altid ville være muligt for de indsatte at aftale et møde med arresthusets ledelse, og at det af talsmandsbekendtgørelsens § 3 fremgår at drøftelser med institutionen skal kunne komme i stand på talsmændenes initiativ, havde direktoratet ingen bemærkninger til at arresthuset havde fastsat at der afholdes møde mellem arresthusets ledelse og talsmændene en gang i kvartalet. Dette noterede jeg mig.

Jeg har noteret mig at arresthuset udarbejder referater af samtalerne mellem ledelsen og talsmændene, jf. også talsmandsbekendtgørelsens § 1, stk. 3. Jeg har endvidere noteret mig at (det fremgår af referat af talsmandsmøde den 12. marts 2010) der følges systematisk op på de spørgsmål der rejses på møderne mellem ledelsen og talsmændene.

Jeg har i den forbindelse noteret mig at enkelte forhold på mødet den 7. juli 2010 blev udsendt til det næste møde. Jeg har under pkt. 2.3 bedt om en kopi af referatet fra dette møde.

4.2. Avishold

Efter straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 1, og varetægtsbekendtgørelsens § 80, stk. 1, skal de indsatte have mulighed for at holde sig orienteret ved bl.a. avislæsning. Efter stk. 3 i begge de nævnte bestemmelser bør udenlandske indsatte så vidt muligt have adgang til aviser mv. på deres eget sprog.

Spørgsmålet om de indsattes, herunder de udenlandske indsattes, adgang til aviser blev ikke nærmere berørt under inspektionen. Af arresthusets husorden og af den folder om biblioteket som jeg modtog under inspektionen, fremgår det at de indsatte kan låne aviser gennem personalet. Det fremgår også af husordenen at de indsatte kan tegne et abonnement hvis de ønsker det.

Jeg har noteret mig at arresthuset stiller gratis aviser til rådigheder, og at de indsatte orienteres herom i husordenen og i den nævnte folder. Jeg beder om at få oplyst hvilke aviser det drejer sig om, og hvor mange aviser/eksemplarer der er til rådighed.

For så vidt angår adgangen til udenlandske aviser, er det i pkt. 199 i varetægtsvejledningen (vejledning nr. 9857 af 5. november 2009 om bekendtgørelse om ophold i varetægt) anført at der afhængig af andelen af udenlandske indsatte bør være 1 til 2 udenlandske nyhedsformidlende aviser gratis til rådighed for de indsatte. Arresthuset vil kunne opfylde forpligtelsen ved at udskrive aviser (eller dele heraf) fra internettet. Af den nævnte folder om biblioteket fremgår det at arresthuset anvender denne fremgangsmåde.

Jeg anbefaler at der også medtages oplysning herom i husordenen.

4.3. Forplejning mv.

Arresthuset har fortsat (ligesom de andre store arresthuse) eget køkken. Det fremgår af referatet af mødet med talsmændene den 7. juli 2010 at køkkenet har været ramt af ansættelsesstoppet i kriminalforsorgen i 2010. I denne periode har de indsatte haft mulighed for at købe pizza også på hverdage.

Der er som tidligere nævnt også et lille køkken til rådighed for de indsatte som de kan benytte når de har sektionsfællesskab. Der er oplysning herom i husordenen, og det fremgår også af disse oplysninger at de indsatte kan etablere madgrupper inden for de enkelte sektioner.

De indsatte kan handle (etagevis) hos arresthusets købmand en gang om ugen. I weekenden (både lørdag og søndag) har de indsatte også mulighed for at bestille grillmad/pizza.

Under inspektionen modtog jeg en kopi af arresthusets kontrakt med købmanden. Det fremgår bl.a. heraf at købmanden er forpligtet til at forhandle både dagligvarer og kioskvarer – og specialvarer efter aftale.

Købmandshandel foregår via bestillingssedler der skal være afleveret senest 2 dage før købmanden kommer. Indsatte der indsættes efter at der har været købmandshandel, kan aflevere bestillingssedler til personalet der sørger for at købmanden medbringer varerne næste gang han kommer.

Under inspektionen oplyste ledelsen at nyindsatte kan få lov til at trække cigaretter i den automat der er i arresthuset, indtil det er muligt at købe cigaretter hos købmanden. Arresthuset har også cigaretter liggende for det tilfældes skyld at en indsat indsættes uden hverken cigaretter eller penge.

Under mit møde med talsmændene oplyste de at købmanden havde sat priserne på nogle varer op så de var dyrere end i hans forretning uden for arresthuset.

Under den afsluttende samtale oplyste ledelsen at ledelsen havde talt med købmanden om at justere priserne, og at købmanden var indstillet på at justere nogle af dem ned igen. Ledelsen skulle tale med købmanden igen om dette forhold.

Jeg bad ledelsen om at underrette mig om hvad der videre skete med hensyn til justeringen af priserne.

Købmandshandel er ifølge referatet af mødet med talsmændene den 7. juli 2010 drøftet under dette møde, men spørgsmålet om justering af priser er ikke nævnt, herunder i opremsningen af de forhold der først ville blive medtaget på det næste talsmandsmøde. Om købmandshandel fremgår det bl.a. af referatet at en ordning med omdeling af tilbudsaviser er ændret så købmanden alene skal sørge for opslag om tilbud på kød.

Jeg går ud fra at ledelsen har talt med købmanden igen om spørgsmålet om justering af priser. Jeg henviser også til kontrakten med købmanden hvorefter varerne skal sælges til priser der svarer til priserne i "Spar"-butikker uden for fængslet, og at arresthuset skal føre kontrol med at prisaftalen overholdes. Jeg foretager mig på denne baggrund ikke mere vedrørende dette forhold.

4.4. Belægning

Den 19. april 2010 havde arresthuset 49 indsatte, fordelt med 10 afsonere og 39 vare-tægtsarrestanter. Der var kun én kvinde blandt de indsatte.

Under inspektionen blev det oplyst at arresthuset modtager indsatte med tilknytning til Bandidos og siden 23. april 2010 også havde modtaget indsatte med tilknytning til Black Cobra. Det blev endvidere oplyst at sammensætningen af klientellet i arresthusene generelt har ændret sig, og at det har medført at indsatte uden bande- eller rockertilknytning har fået værre forhold.

Arresthuset modtager som tidligere nævnt mange udlændinge.

Jeg er bekendt med at Direktoratet for Kriminalforsorgen den 22. december 2010 har udstedt en ny cirkulæreskrivelse om tolkning. Det fremgår bl.a. heraf at kommunikation altid skal foregå på et sprog som den indsatte med rimelighed forstår. Skal kommunikation foregå på et andet sprog end dansk, skal der som udgangspunkt benyttes personale der taler det valgte sprog. Medindsatte kan eventuelt også anvendes til tolkning hvis den indsatte er indforstået med det. Hvis hverken personale eller medindsatte kan anvendes, skal der som udgangspunkt anvendes tolk. Skriftlige afgørelser skal i fornødent omfang ledsages af en mundtlig forklaring på samme måde.

For så vidt angår skriftlig oversættelse har jeg i en anden sag som jeg af egen drift har rejst over for direktoratet, bl.a. anført at jeg efter formuleringen af cirkulæreskrivelsen må gå ud fra at cirkulæreskrivelsen ikke er udtømmende. Jeg er således gået ud fra at der kan være andre tilfælde end de direkte nævnte i cirkulæreskrivelsen hvor myndighederne bør eller skal udarbejde en, hel eller delvis, skriftlig oversættelse af en afgørelse eller lignende til et sprog som den indsatte forstår. Jeg har nævnt at jeg fremover både ved behandlingen af konkrete klager og ved inspektionerne i kriminalforsorgens institutioner vil være opmærksom på tilfælde hvor der eventuelt – ud over cirkulæreskrivelsen af 22. december 2010 – måtte være et behov for, hel eller delvis, skriftlig oversættelse af en afgørelse eller lignende til et sprog som den indsatte forstår.

Der har – som det også fremgår ovenfor – været høj belægning/overbelægning i arresthuset gennem længere tid. Der er tale om en generel situation i kriminalforsorgen. Ifølge oplysninger i pressen var der i 31 ud af 35 arresthuse i december 2010 en belægning på over 100 pct. Arresthuset i Køge er nævnt som et af de arresthuse hvor der særligt var problemer.

Jeg har i en sag som jeg har rejst af egen drift, i brev af 3. februar 2011 bedt direktoratet om en udtalelse om belægningssituationen i kriminalforsorgens institutioner. Jeg har bedt direktoratet om at oplyse aktuel status for situationen med hensyn til overbelægning og om at oplyse hvilke initiativer – både på kort sigt og på lang sigt (med angivelse af tidshorisont) – direktoratet måtte have sat i værk for at imødegå nogle af de konsekvenser af overbelægningen i kriminalforsorgens institutioner som jeg har angivet i brevet.

4.5. Telefonering

4.5.1. Reglerne om telefonering

Efter straffuldbyrdelseslovens § 57, stk. 1, har afsonere ret til at føre (private) telefonsamtaler i det omfang det er praktisk muligt. Adgangen til at føre telefonsamtaler kan dog nægtes hvis dette findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen, jf. § 57, stk. 2.

Varetægtsarrestanter kan efter varetægtsbekendtgørelsens § 75 få tilladelse til at telefonere hvis forbindelse gennem brevveksling ikke uden væsentlig ulempe kan afventes, og i det omfang det er praktisk muligt. Politiet kan dog af hensyn til varetægtsfængslingens øjemed modsætte sig at en varetægtsarrestant fører telefonsamtaler, jf. § 75, stk. 2. Institutionens leder eller den der bemyndiges dertil, kan desuden nægte en varetægtsarrestant at føre telefonsamtaler hvis det findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, jf. § 75, stk. 3.

Spørgsmålet om varetægtsarrestanters adgang til at telefonere er for tiden genstand for overvejelser i Direktoratet for Kriminalforsorgen. Behovet for en eventuel præcisering mv. af reglerne i varetægtsbekendtgørelsen om varetægtsarrestanters adgang til at telefonere er drøftet nærmere på et møde mellem direktoratet og de tre arrestinspektører samt Københavns Fængsler på et møde i december 2010. Direktoratet forventer at de generelle overvejelser vil være afsluttet i løbet af 1. kvartal 2011 hvorefter direktoratet vil orientere mig om udfaldet af overvejelserne.

De indsattes samtaler påhøres eller aflyttes medmindre det ikke anses for nødvendigt af de grunde der er nævnt i henholdsvis straffuldbyrdelseslovens § 57, stk. 2, og varetægtsbekendtgørelsens § 75, stk. 3, jf. henholdsvis straffuldbyrdelseslovens § 57, stk. 4 og varetægtsbekendtgørelsens § 75, stk. 4.

Forbeholdet "i det omfang det er praktisk muligt" indebærer ifølge forarbejderne til straffuldbyrdelseslovens § 57 en adgang til at fastsætte begrænsninger med hensyn til hyppighed og længde af telefonsamtaler under hensyn til de personaleressourcer der medgår til at påhøre og aflytte telefonsamtaler.

Efter § 4, stk. 2, i telefonbekendtgørelsen (nu bekendtgørelse nr. 232 af 5. marts 2011 der har afløst bekendtgørelse nr. 1020 af 28. oktober 2009) og § 79 i varetægtsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 738 af 25. juni 2007) kan institutionens leder under hensyn til forholdene i den enkelte institution fastsætte regler om den praktiske gennemførelse af de indsattes ret til at føre telefonsamtaler, herunder om begrænsninger med hensyn til hyppighed og varighed af de indsattes telefonsamtaler under hensyn til de personaleressourcer der medgår til at påhøre eller aflytte samtalerne. Regler om den "praktiske gennemførelse" kan f.eks. indeholde begrænsninger med hensyn til hvilke tidsrum på døgnnet de indsatte kan telefonere, jf. Direktoratet for Kriminalforsorgens skrivelse om telefonbekendtgørelsen, nu skrivelse nr. 21 af 29. marts 2011, og pkt. 196 i varetægtsvejledningen (nr. 37 af 25. juni 2007).

I en udtalelse af 10. juni 2004 i sagen om min inspektion i 2003 af Arresthuset i Hobro anførte direktoratet følgende:

"...

Husordenens regler om afsoneres adgang til at telefonere bør, efter direktoratets opfattelse, indeholde en gengivelse af hovedindholdet af straffuldbyrdelseslovens § 57, samt retningslinjer om den praktiske gennemførelse, dvs. primært fremgangsmåde, tidsrum mv. men evt. også, hvad man normalt kan forvente med hensyn til antal og varighed. Det bør fremgå af husordenen, at disse retningslinjer kan fraviges, hvis der i konkrete situationer foreligger særlige omstændigheder. For så vidt angår varetægtsarrestanter bør hovedindholdet af varetægtsbekendtgørelsens § 75 gengives i husordenen. Endvidere bør det fremgå, at anmodninger om at føre telefonsamtale med forsvareren i almindelighed imødekommes, og at disse aldrig påhøres eller aflyttes, jf. § 76, stk. 1 og 2 i bekendtgørelsen.

..."

I sagen om min inspektion i 2001 af Arresthuset i Åbenrå tilkendegav direktoratet at det af husordenen også bør fremgå at afsonere har mulighed for at føre telefonsamtaler med forsvareren i en verserende straffesag eller med andre som den indsatte kan brevveksle ukontrolleret med efter straffuldbyrdslovens § 56 (jf. også telefonbekendtgørelsens § 3).

4.5.2. Telefonordningen i Arresthuset i Køge

I arresthusets husorden står der følgende om telefonering.

”Indsatte uden brev- og besøgskontrol kan bestille telekort á 100 kr. (...) Indsatte skal aflevere telekortet efter endt brug til personalet. Der kan ringes på korttelefonen i sektionsfællesskabet. (...) Samtalerne påhøres eller aflyttes i overensstemmelse med reglerne i fuldbyrdslovens § 57, stk. 3. Disse samtaler skal føres på et sprog, som den der påhører eller aflytter samtalen, forstår.”

Af afsnittet om advokat i husordenen fremgår det at de indsatte skal rette henvendelse til personalet hvis de ønsker kontakt til advokat, og at personalet herefter via telefax vil bede advokaten om at møde frem eller ringe til den indsatte.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om det betyder at de indsatte ikke kan få lov til at ringe til deres advokat, men skal vente på at advokaten kontakter dem.

Jeg har noteret mig at afsonere og varetægtsarrestanter uden brev- og besøgskontrol har samme mulighed for at telefonere i arresthuset.

Jeg går ud fra at arresthuset vil udbygge husordenen i overensstemmelse med de tilkendegivelser om varetægtsarrestanters adgang til at telefonere som direktoratets generelle overvejelser eventuelt måtte give anledning til.

Jeg går desuden ud fra at arresthuset også vil udbygge husordenen i overensstemmelse med direktoratets tidligere tilkendegivelser om afsoners og varetægtsarrestanters adgang til at telefonere, herunder for så vidt angår adgangen til at føre telefonsamtaler med forsvareren, jf. gennemgangen heraf under pkt. 4.5.1.

Jeg har noteret mig at der er fastsat nærmere regler om den praktiske gennemførelse af de indsattes ret til at telefonere, jf. telefonbekendtgørelsens § 4, stk. 2, og varetægtsbekendtgørelsens § 79, og at det heraf fremgår at indsatte kan ringe (frit) under sektionsfællesskab, dvs. hver 4. hverdag og enten lørdag eller søndag.

Jeg beder om at få oplyst om de indsatte i særlige tilfælde vil kunne få lov til at ringe også på andre tidspunkter. Jeg henviser til direktoratets udtalelse i sagen om inspektionen af Arresthuset i Hobro hvoraf det fremgår at husordenen bør indeholde oplysning om at de interne retningslinjer kan fraviges hvis der i konkrete situationer foreligger særlige omstændigheder.

4.6. Tv-ordning

Ifølge husordenen kan de indsatte leje fjernsyn/radio for 45 kr. om ugen.

Direktoratet har udsendt en skrivelse nr. 9534 af 30. maj 2007 om tv-ordningen for de indsatte. Direktoratet har heri fastsat en maksimumspris på 6 kr. om dagen for leje af tv. Skrivelsen omtaler også de betingelser der skal være opfyldte, før der kan opkræves beløb herudover til antenneforeninger for programpakker.

I en anden sag har jeg modtaget kopi af et brev af 13. januar 2011 fra direktoratet der er et svar på en klage bl.a. over at prisen for leje af tv var steget i den pågældende institution (et fængsel). Heri er også redegjort for hvordan tv-leje fastsættes, herunder efter at SKAT over for direktoratet har oplyst at kriminalforsorgens salg og udlejning af genstande er momspligtigt. Direktoratet har i brevet oplyst at direktoratet ikke har fundet grundlag for at kompensere de indsatte for de prisstigninger der måtte følge af at alle kriminalforsorgens institutioner skal lægge moms på indtægten fra udlejning af tv-apparater. Direktoratet har i den forbindelse nævnt at de indsatte sammen med institutionerne har mulighed for at nedbringe de samlede udgifter til tv-ordningen ved f.eks. at købe mindre kostbare tv-programpakker.

I referatet af mødet med talsmændene den 7. juli 2010 er det nævnt at lejeindtægten ved udlejning af tv til de indsatte i Arresthuset i Køge skal dække anskaffelse af nye tv-apparater, udskiftning af defekte apparater og fjernbetjening, abonnement på tv-signal (tv-pakken) og spil der indkøbes til fællesskab. Det fremgår også at tv-signalet nu leveres af YouSee, der har overtaget Køge Byfællesantenne, og at prisen var steget meget efter at YouSee overtog leveringen. Det fremgår endvidere at arresthuset lå i forhandlinger med YouSee om prisen, og at det blev aftalt med talsmændene at arresthuset skulle undersøge priserne hos andre leverandører.

Jeg har noteret mig at lejeprisen også omfatter betaling for (indtil da den store) programpakke, men jeg beder arresthuset om at oplyse om tv-ordningen administreres (fuldt ud) i overensstemmelse med skrivelse nr. 9534/2007 fra direktoratet.

Jeg beder samtidig om en uddybning af det oplyste i referatet om at lejeindtægten fra udlejning af tv til de indsatte også "skal" dække indkøb af spil. Jeg går ud fra at der hermed sigtes til at et eventuelt overskud fra udlejningen af tv-apparater benyttes til indkøb af spil mv. til de indsatte, jf. også arresthusets oplysning herom under inspektionen.

I den forbindelse bemærker jeg at direktoratet i ovennævnte brev af 13. januar 2011 har anført at et overskud på beholdningskontoen bør føre til nedsættelse af lejebetalingen medmindre overskuddet er reserveret til nødvendige udgifter til f.eks. større indkøb af tv-apparater.

Endelig beder jeg om at få oplyst resultatet af arresthusets forhandlinger med YouSee og undersøgelser hos andre leverandører.

Under min samtale med talsmændene fremsatte de ønske om se regnskabet vedrørende tv-ordningen (og for benyttelsen af de penge som de indsatte betaler i "energi-bøder", dvs. bøder når de ikke slukker for tv'et mv. ved fravær fra cellen). Talsmændene oplyste at de havde bedt om at se regnskabet, men ikke havde fået det at se.

Under den afsluttende samtale oplyste ledelsen at talsmændene kan få regnskabet at se. Jeg gik ud fra at ledelsen havde fulgt op på dette, men for en ordens skyld bad jeg i forbindelse med min skriftlige opfølgning til talsmændene ledelsen om at underrette mig herom og herunder vedlægge en kopi af det materiale som de indsatte havde fået udleveret eller var blevet vist.

Af referatet af mødet med talsmændene den 7. juli 2010 fremgår det at dette spørgsmål ville blive medtaget på det næste møde.

Jeg beder om at få oplyst hvorfor dette spørgsmål blev udskudt til næste talsmandsmøde. Jeg henviser i den forbindelse også til offentlighedslovens § 16, stk. 2, hvorefter en myndighed snarest skal afgøre om en begæring om aktindsigt kan imødekommes.

4.7. Ventetid ved cellekald

Talsmændene oplyste at der tit går lang tid før et cellekald besvares. Det var deres opfattelse at personalet nogle gange med vilje venter med at besvare cellekald. De oplyste at de kan se det når de indsatte har sektionfællesskab, og nogle af de indsat-

te der ikke deltager heri, ringer på. De indsatte oplever da at personalet f.eks. bliver siddende et stykke tid og fortsætter med at se tv eller spille f.eks. bordfodbold inden kaldet besvares.

På mit spørgsmål om hvor lang tid der kan gå før et cellekald besvares, oplyste talsmændene at der kan gå op til 15 minutter om dagen og 1 time om natten.

I mit opfølgende brev til talsmændene nævnte jeg at et cellekald naturligvis skal besvares så hurtigt som muligt – også om natten. Der kan dog være ventetid hvis personalet er optaget af andre gøremål.

Jeg gik i øvrigt ud fra at ledelsen ville gøre personalet bekendt med klagen, og at ledelsen i den forbindelse overvejede om der var behov for en opstramning vedrørende (bl.a.) dette forhold. Hvis de indsatte fortsat oplevede problemer med lange ventetider, henviste jeg dem til at klage til ledelsen i første omgang.

Jeg orienterede også om at spørgsmålet om ventetid i forbindelse med toiletbesøg indgik i den rapport som Den Europæiske Torturkomité til forebyggelse af tortur og umenneskelig og nedværdigende behandling (Torturkomitéen) afgav i forbindelse med besøg i februar 2009 i bl.a. Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel. I denne rapport er det nævnt at indsatte dette sted kunne risikere at vente op til 20 minutter før de kunne komme på toilettet, og at ventetiderne i nogle tilfælde havde ført til at indsatte havde været tvunget til at forrette deres nødtørft i plastikposer på cellerne. Hvis det var sandt, var der efter komitéens opfattelse tale om nedværdigende behandling, jf. artikel 3 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

I brevet til talsmændene tilføjede jeg at personalet ifølge Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulæreskrivelse nr. 20 af 15. marts 2006 (kun) har adgang til at se tv i fællesrum sammen med de indsatte (eller i særlige tilfælde efter en konkret vurdering) hvis det er foreneligt med tjenesten. Personalet må derfor ikke vente med at besvare et cellekald fordi der er noget i tv som de godt vil se (færdigt) først.

Det fremgår af referatet af mødet med talsmændene den 7. juli 2010 at talsmændene gav udtryk for at der fortsat var problemer med ventetid ved cellekald. Talsmændene fremhævede særligt tidsrummet med sektionsfællesskab. Arresthuset havde ikke modtaget konkrete klager.

Det er videre i referatet nævnt at arresthuset er blevet bekendt med at personalet kan have svært ved at høre cellekald under sektionsfællesskab hvor støjniveauet er højt.

Der var derfor bestilt en tekniker der skulle justere lydniveauet på personalets alarmer, og et lysindikatorsystem der ville blive sat op ved kontoret på etage 2 (1. sal). Personalet ville på dette system kunne orientere sig om cellekald på etage 1, 2 og 3 (stuetagen, 1. og 2. sal).

Jeg har noteret mig de tiltag der fremgår af dette referat, som jeg går ud fra er gennemført.

Jeg har endvidere noteret mig at det af arresthusets svar som opfølgning på min samtale med en af de indsatte i arresthuset der også klagede over bl.a. lange ventetider for svar på cellekald, fremgår at arrestforvareren efter inspektionen på flere morgenmøder, på et personalemøde og på et møde med ledergruppen præciserede at cellekald skal besvares hurtigst muligt. Arrestforvareren har over for personalet anført at det gælder medmindre personalet er beskæftiget med andre uopsættelige opgaver eller er i gang med et af de to korte møder der bliver afholdt i løbet af dagen.

Hvis disse møder ligger på faste tider, anbefaler jeg at arresthuset overvejer at indføre oplysning herom i husordenen med anmodning om at de indsatte så vidt muligt ikke benytter cellekaldet i disse perioder.

4.8. Sagsbehandling

Talsmændene klagede over forskellige forhold vedrørende sagsbehandlingen i arresthuset, herunder for lang sagsbehandlingstid. Som eksempel nævnte de bl.a. behandlingen af anmodningssedler og telefaxer, og de fremsatte i den forbindelse ønske om at få en kvittering for telefaxer som personalet sender for dem.

Da der var tale om en generel klage, foreslog jeg i mit opfølgende brev til talsmændene at de drøftede den med ledelsen under det næste talsmandsmøde og ellers at klage i konkrete tilfælde. Jeg gik desuden ud fra at ledelsen ville overveje om der var behov for opstramning.

Jeg tilføjede at de indsatte havde mulighed for at bede om en kopi af de anmodningssedler som de afleverer – så de senere om nødvendigt kan dokumentere at sedlerne er afleveret, og hvornår det er sket.

Deres ønske om en kopi af telefaxer som personalet sender for de indsatte, videre-sendte jeg til arresthuset og bad om underretning om arresthusets svar til talsmændene.

Af referatet af mødet med talsmændene den 7. juli 2010 fremgår det at det er indført i husordenen at de indsatte kan bede om en kopi af de anmodningssedler som de afleverer. Det fremgår endvidere at ordningen også gælder for telefax-meddelelser til advokater, men at det ikke er medtaget i husordenen.

Jeg beder om at få oplyst hvorfor det ikke er medtaget i husordenen.

Det fremgår i øvrigt af referatet at de spørgsmål om sagsbehandling som talsmændene havde rejst, ville blive behandlet på det næste talsmandsmøde. Jeg har ovenfor bedt om en kopi af referatet fra dette møde.

4.9. Vask af indsattes private tøj

Det fremgår af arresthusets husorden at de indsatte kan få vasket deres private tøj, og at det er gangmanden der vasker tøjet. Det er i den forbindelse nævnt at tøjvask sker "på den enkelte indsattes egen risiko".

Spørgsmålet om erstatningsansvar for indsattes tøj der bliver ødelagt under vask i et arresthus, blev rejst i forbindelse med en intern inspektion som direktoratet foretog af Arresthuset i Tønder i april 1997. Direktoratet orienterede dengang dette arresthus om at vask som foretages af de indsatte selv i vaskefaciliteter som arresthuset stiller til rådighed, sker på de indsattes eget ansvar, hvorimod vask der foretages af gangmanden, sker på arresthusets ansvar. Arresthuset kan således ikke fraskrive sig ansvaret for gangmandens ansvarspådragende fejl.

Jeg henstiller derfor til arresthuset at ændre det anførte i husordenen om at (gangmandens) vask af indsattes tøj sker på de indsattes eget ansvar. Jeg beder om underretning om hvad der sker i anledning af min henstilling.

4.10. Informationsmateriale

Blandt det materiale som jeg har modtaget fra arresthuset før og under inspektionen, er som tidligere nævnt foruden arresthusets husorden en folder der fortæller om projekt "Grib Chancen" og en folder om biblioteket. Sidstnævnte er på både dansk og engelsk.

Direktoratet henstillede i brev af 17. december 2003 til alle kriminalforsorgens institutioner at lade oversættelse af den gældende husorden indgå i institutionernes overve-

jelser i forbindelse med planlægningen af den fremtidige ressourceanvendelse. Jeg kan herom henvise til sagen om min inspektion i 2002 af Arresthuset i Sønderborg.

Jeg beder om at få oplyst om husordenen er oversat til (bl.a.) engelsk, eller om arresthuset har overvejet at oversætte den.

Det modtagne materiale omfatter også en folder til børn der fortæller hvordan man bor i Arresthuset i Køge. Folderen er lavet i 2010 og indeholder også billeder af arresthuset, herunder en celle.

Jeg går ud fra at arresthuset også har andet informationsmateriale, herunder direktoratets vejledninger til henholdsvis varetægtsarrestanter og afsonere (der er oversat til flere sprog). Jeg beder arresthuset om at oplyse om disse vejledninger rutinemæssigt udleveres til de indsatte.

Jeg beder desuden arresthuset om at oplyse om arresthuset i forbindelse med en indsats statusskift fra varetægtsarrestant til afsoner – ud over at udlevere vejledningen til afsonere – orienterer den indsatte nærmere om hvad dette statusskifte indebærer.

5. Rapportgennemgang

Som anført i pkt. 1 bad jeg under inspektionen om rapportmateriale til gennemgang. Min anmodning omfattede akterne i arresthusets sager om anbringelse i sikringscelle og observationscelle i perioden 18. marts 2009 til 18. marts 2010 (varslingstidspunktet), dog maks. 10 sager (de seneste) inden for hver kategori.

Hvis anbringelserne i nogle af disse tilfælde er eller har været påklaget til Direktoratet for Kriminalforsorgen, bad jeg om oplysning herom og om kopi af direktoratets afgørelse i sagen hvis den forelå på daværende tidspunkt.

Under inspektionen fik jeg udleveret 10 sager af hver kategori. Da jeg ikke har modtaget oplysning om at der klages til direktoratet over nogen af anbringelserne, går jeg ud fra at det ikke er tilfældet.

Blandt det materiale som jeg modtog forud for inspektionen, er også en instruks af 12. april 2010 om anbringelse i sikringscelle som arrestforvareren har udfærdiget. Den er også omtalt i forbindelse med min gennemgang af sagerne om anbringelse i sikringscelle.

Ved min gennemgang af det modtagne materiale er jeg ikke gået ind i en nærmere vurdering af beslutningen om anbringelserne i de enkelte tilfælde. Min gennemgang har været koncentreret om hvorvidt de procedureregler der gælder på de to områder, er blevet fulgt.

5.1. Sikringscelleanbringelse

5.1.1. Indledning

De 10 anbringelser i sikringscelle fandt sted i perioden 16. august 2009 til og med 22. februar 2010, dvs. en periode på ca. ½ år.

Rapporterne omfatter i alt 9 indsatte. 6 af de indsatte var varetægtsarrestanter og 3 afsonere. De 2 rapporter der omfatter samme indsatte, er rapporter om anbringelse i sikringscelle med 11 dages mellemrum.

I 2 tilfælde var der tale om sikringscelleanbringelse i forbindelse med indsættelse i/overførsel til Arresthuset i Køge. I yderligere 1 tilfælde var den indsatte tidligere på dagen blevet indsat i Arresthuset i Køge. I et andet tilfælde var der tale om sikringscelleanbringelse i forbindelse med at den indsatte skulle overføres til et fængsel, men denne overførsel var ikke i sig selv årsag til den episode der førte til anbringelsen i sikringscelle.

I 1 tilfælde var der en forudgående anbringelse i observationscelle. Rapporten om denne anbringelse er blandt de rapporter om observationscelle som jeg har modtaget.

I yderligere 6 tilfælde var der truffet beslutning om anbringelse i observationscelle, men beslutningen blev ændret til sikringscelle på grund af den indsattes adfærd i forbindelse med indsættelsen i observationscelle.

I 8 tilfælde blev sikringscelleanbringelsen afløst af observationscelleanbringelse. Rapporterne om 4 af disse anbringelser er blandt de rapporter om observationscelle som jeg har modtaget, mens de 4 andre rapporter ikke er blandt disse rapporter da de alle ligger forud for den periode som rapporterne om observationscelle er fra.

I de 2 tilfælde hvor der ikke skete overførsel til observationscelle, blev de indsatte henholdsvis overført til psykiatrisk afdeling og anden arrest.

I alle de tilfælde hvor den indsatte er blevet i arresthuset, er den indsatte således overført til observationscelle.

Der skete fiksering i 9 af de 10 tilfælde, jf. nærmere pkt. 5.1.8.

5.1.2. Retsgrundlag

Anbringelse i sikringscelle er reguleret i straffuldbyrdeleslovens § 66 og sikringsmiddelbekendtgørelsen, nu bekendtgørelse nr. 791 af 25. juni 2010 om anvendelse af sikringsmidler i fængsler og arresthuse. Denne bekendtgørelse afløste bekendtgørelse nr. 67 af 14. januar 2010 der afløste bekendtgørelse nr. 384 af 17. maj 2001 der var gældende da afgørelserne om anbringelse i sikringscelle blev truffet i de konkrete tilfælde, og som der derfor er henvist til i det følgende. Til bekendtgørelsen knytter sig en vejledning, nu vejledning nr. 48 af 28. juni 2010, der afløste vejledning nr. 5 af 19. januar 2010 der afløste vejledning nr. 2 af 2. januar 2006 om anvendelse af sikringsmidler i fængsler og arresthuse.

Straffuldbyrdeleslovens § 66 og bekendtgørelsen finder også anvendelse for vare-tægtsarrestanter, jf. retsplejelovens § 775, stk. 2, bekendtgørelsens § 1, stk. 2, og varetægtsbekendtgørelsens § 91 (bekendtgørelse nr. 738 af 25. juni 2007).

5.1.3. Betingelser

Betingelserne for at der kan ske anbringelse i sikringscelle, er angivet i straffuldbyrdeleslovens § 66. Anbringelse i sikringscelle, og herunder tvangsfiksering ved anvendelse af bælte, hånd- og fodremme samt handsker, kan efter bestemmelsen i stk. 1 kun finde sted hvis det er nødvendigt for at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand (nr. 1) eller for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse (nr. 2). Anbringelse i sikringscelle og tvangsfiksering må dog ikke foretages hvis det efter indgrebets formål og den krænkelser og det ubehag som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb, jf. stk. 2.

Anbringelserne skete i 7 tilfælde for at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand (nr. 1) og i de 3 andre tilfælde for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse (nr. 2).

5.1.4. Begrundelse mv.

Efter bekendtgørelsens § 13, stk. 1, skal institutionen så hurtigt som muligt udarbejde en rapport om anvendelse af sikringscelle, herunder tvangsfiksering. Rapporten skal bl.a. indeholde oplysning om begrundelsen for anvendelsen.

Vejledningen om anvendelse af sikringsmidler i fængsler og arresthuse angiver ikke hvad begrundelsen skal indeholde. Det fremgår således ikke at begrundelsen skal indeholde en henvisning til de retsregler som afgørelsen er truffet efter, og en angivelse af hvilke hovedhensyn der har været bestemmende for skønnet, samt en angivelse af de faktiske omstændigheder der er lagt til grund for afgørelsen, sådan som det er tilfældet ved observationscelleanbringelse, jf. pkt. 5.2.4. Direktoratet for Kriminalforsorgen har i en udtalelse af 19. januar 2011 i sagen om min inspektion den 10-12. november 2008 af Statsfængslet i Vridsløselille oplyst at den udførlige beskrivelse af kravene til begrundelsens indhold i vejledningen om udelukkelse fra fællesskab formentlig er medtaget på grund af de særlige sagsbehandlingsregler der følger af forvaltningslovens § 9, stk. 4. Beskrivelsen sikrer opmærksomhed på at der skal udfærdiges notat til sagen i sager om udelukkelse og at dette notat skal opfylde kravene i forvaltningslovens § 24, også selv om den indsatte ikke har adgang til aktindsigt i sagen efter forvaltningslovens § 9, stk. 4. Direktoratet har desuden udtalt at direktoratet ikke har fundet det nødvendigt at medtage en sådan udtrykkelig beskrivelse af begrundelseskravet i vejledningen om anvendelse af sikringsmidler.

Rapport om anvendelse af sikringscelle skal ske ved elektronisk indrapportering i klientsystemet, jf. vejledningens pkt. 9. Den elektroniske rapport i klientsystemet om sikringscelle indeholder ikke et punkt med overskriften "Begrundelse", men punkter med overskriften "Beskrivelse af episoden" og "Anbringelse påkrævet for at". Under sidstnævnte punkt er der i alle sagerne en henvisning til retsgrundlaget for anbringelsen i det konkrete tilfælde.

Der er desuden i alle sagerne anført en begrundelse for anbringelsen i sikringscelle i form af en redegørelse for hændelsesforløbet forud for anbringelsen under punktet "Beskrivelse af episoden".

Jeg har ingen bemærkninger til begrundelserne i sagerne.

Det tilføjes at jeg under dette punkt kun har vurderet om der er givet en (tilstrækkelig) begrundelse i sagerne. Jeg er således (som nævnt under pkt. 5)) ikke gået ind i en nærmere vurdering af beslutningen om anbringelse i sikringscelle i de enkelte tilfælde.

Med hensyn til begrundelse for beslutning om fiksering henvises til pkt. 5.1.8.

5.1.5. Magtanvendelse mv.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 66, stk. 3, skal anbringelse i sikringscelle og tvangsfiksering foretages så skånsomt som omstændighederne tillader.

Der blev anvendt magt over for den indsatte ved anbringelsen i sikringscelle i 7 tilfælde og også håndjern i alle disse tilfælde. Magten bestod i forskellige greb, og i 2 tilfælde blev den indsatte også båret til sikringscellen.

5.1.6. Kompetence mv.

Det er institutionens leder eller den der bemyndiges dertil, der har kompetencen til at træffe beslutning om at anbringe en indsat i sikringscelle og herunder eventuelt fikseren den indsatte, jf. straffuldbyrdelseslovens § 66, stk. 1. Også beslutning om ophør af sikringscelleanbringelse træffes af institutionens leder eller den der bemyndiges dertil, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1.

Hvis forholdene i det enkelte tilfælde ikke tillader at man afventer en bestemmelse fra institutionens leder eller den der er bemyndiget dertil efter straffuldbyrdelseslovens § 66, stk. 1, træffes bestemmelsen af den tilstedeværende funktionær som er ansvarlig for det pågældende tjenesteområde, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 2. I sådanne tilfælde skal institutionens leder eller en anden kompetent person så hurtigt som muligt underrettes om det passerede, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 2, sidste punkt. Rapporten skal indeholde oplysning om institutionens underretning efter denne bestemmelse, jf. bekendtgørelsens § 13, stk. 1, 2. pkt.

De lokale kompetenceregler skal være fastlagt udtrykkeligt i lokale regler, jf. pkt. 10 i direktoratets vejledning nr. 11991 af 29. juni 2001 om adgangen til intern delegation i kriminalforsorgens institutioner. Det er institutionens leder, dvs. arrestinspektøren, der har kompetencen til at fastsætte lokale regler.

Der er ikke sådanne lokale regler blandt det materiale som jeg har modtaget i forbindelse med inspektionen af Arresthuset i Køge (herunder i den ovenfor nævnte instruks af 12. april 2010 om anbringelse i sikringscelle som arrestforvareren har udfærdiget). I forbindelse med min sidste inspektion af arresthuset fik jeg oplyst at der forelå interne instrukser (hvorefter kompetencen til at træffe beslutning om ophør af sikringscelleanbringelse var uddelegeret til at omfatte de tre koordinerende overvagtimestre og de til enhver tid værende stedfortrædere for disse).

Jeg beder om at få oplyst om arrestinspektøren har udfærdiget (nye) lokale kompetenceregler. I givet fald beder jeg om en kopi af disse regler.

Det er i 4 af de 10 tilfælde anført at beslutningen om anbringelse i sikringscelle blev truffet af en overvagtimester. I de andre tilfælde er det anført at beslutningen blev truffet af en fængselsbetjent, men af en af rapporterne fremgår det af tilsynsnotaterne at den pågældende var fungerende overvagtimester. I 1 af de andre rapporter fremgår det af feltet til notat om underretning om anbringelsen at arrestforvareren blev underrettet 5 minutter før anbringelsen. Afgørelsen blev således reelt truffet af arrestforvareren, og den underretning der er sket af arrestforvareren, er således ikke en underretning efter sikringsmiddelbekendtgørelsens § 2, stk. 2.

I et andet tilfælde er det i beskrivelsen af episoden noteret at fikseringsudstyret i sikringscellen blev fjernet fra cellen efter aftale med arrestforvareren. (Da den indsatte begyndte at sparke på døren mv., blev han dog senere fikseret i cellen). Der er notat om at arrestforvareren blev underrettet om anbringelsen 15 minutter efter at den fandt sted, men da arrestforvareren så vidt ses også blev underrettet inden anbringelsen, går jeg ud fra at han godkendte (og dermed reelt traf) afgørelsen om anbringelsen.

Der er også notat om underretning i alle de øvrige tilfælde, herunder også de (øvrige) tilfælde hvor beslutningen om sikringscelleanbringelse blev truffet af en overvagtimester. Underretning er i 5 tilfælde sket mellem 3 og 10 minutter efter anbringelsen, og i de resterende 3 tilfælde mellem 20 og 30 minutter efter anbringelsen.

Som nævnt i rapporten fra min tidligere inspektion af Arresthuset i Køge, har ombudsmanden i forbindelse med en tidligere inspektion af Københavns Fængsler udtalt at underretning der skete mere end 15 minutter efter en sikringscelleanbringelse, efter en sproglig fortolkning af begrebet "omgående" i det dagældende sikringscirkulære ikke var omfattet heraf medmindre der var konkrete grunde til at underretning ikke kunne finde sted tidligere (Folketingets Ombudsmands beretning for 1995, s. 647). I et senere cirkulære der er videreført i sikringsmiddelbekendtgørelsens § 2, stk. 2, 2. pkt., er "omgående" ændret til "så hurtigt som muligt". Som også nævnt i rapporten fra min sidste inspektion af arresthuset, har grænsen for hvor sent der kan ske underretning, dog efter min opfattelse ikke rykket sig afgørende ved denne ændring.

Det fremgår ikke af rapporterne i de 3 konkrete tilfælde hvor underretning skete mellem 20 og 30 minutter efter anbringelsen (anbringelser den 16. september 2009, 24.

december 2009 og 10. februar 2010), at der var konkrete grunde til at underretning ikke skete på et tidligere tidspunkt.

Jeg har ikke fundet grundlag for at afklare om der i de enkelte sager var konkrete grunde til at underretning ikke skete inden for 15 minutter, men bemærker kun at der – hvis der er sådanne konkrete grunde – efter min opfattelse bør gøres notat om disse grunde.

Beslutningen om fiksering blev i alle tilfælde truffet af den samme som traf beslutningen om anbringelse i sikringscelle.

Beslutningen om ophør af anbringelsen blev i 7 tilfælde truffet af en overvagtimester, i 1 tilfælde af en fungerende overvagtimester, og de sidste 2 tilfælde af en fængselsbetjent i. I det ene af disse 2 tilfælde skete der overførsel til observationscelle.

Jeg har som nævnt ikke modtaget lokale kompetenceregler (der også skal indeholde oplysning om kompetencen til at træffe beslutning om ophør). Som nævnt ovenfor fik jeg i forbindelse med min sidste inspektion af arresthuset oplyst at kompetencen til at træffe beslutning om ophør af sikringscelleanbringelse ifølge interne instrukser var uddelegeret til de tre koordinerende overvagtimestre og de til enhver tid værende stedfortrædere for disse. Jeg har ikke fundet grundlag for at undersøge om de pågældende fængselsbetjente havde kompetence – generelt eller konkret – til at træffe beslutning om ophør.

Det fremgår ikke i nogen af tilfældene at rapporterne har været set igennem af en leder (der ikke har haft bemærkninger til rapporterne). De elektroniske blanketter der nu anvendes, indeholder ikke rubrikker til notat om ledelsens bemærkninger.

Sådanne rubrikker var der i de rapporter som jeg modtog i forbindelse med inspektionen i 1999, men i ingen af de 4 rapporter som jeg modtog dengang, var der notat om ledelsens bemærkninger. Jeg bad om arresthusets bemærkninger til dette og om at oplyse hvordan det sikres at reglerne overholdes, men ved en fejl er der ikke fulgt op på dette i opfølgingsrapporterne.

I pkt. 10 i direktoratets vejledning nr. 11991 af 29. juni 2001 om adgangen til intern delegation i kriminalforsorgens institutioner er det bl.a. nævnt at de lokale regler der bør udfærdiges når kompetencen er henlagt til institutionens leder eller den der bemyndi-

ges dertil, også bør indeholde nogle arbejdsgange der gør det muligt for institutionens leder effektivt at udøve sine styrings- og instruktionsbeføjelser. I forbindelse med opfølgningen på min inspektion i 2005 af Anstalten ved Herstedvester har Direktoratet for Kriminalforsorgen bl.a. oplyst at institutionens leder bør føre et løbende tilsyn med området, f.eks. i form af stikprøvevis gennemgang af sagerne.

Jeg beder om oplysning om ledelsens tilsyn med området for anbringelse i sikringscelle.

5.1.7. Undersøgelse for genstande mv.

Efter bekendtgørelsens § 6, stk. 2, skal institutionen ved anbringelse af en indsat i sikringscelle undersøge hvilke genstande den indsatte har i sin besiddelse på sin person, jf. straffuldbyrdeslovens § 60, stk. 1 og stk. 3-8. Der skal desuden normalt ske omklædning af den indsatte.

Omklædning indebærer ifølge sikringsmiddelvejledningens pkt. 7, 1. afsnit, at den indsatte skal afklædes og som minimum have institutionens underbenklæder eller et tæppe på igen. Derudover skal den indsatte tilbydes en undertrøje.

I arresthusets instruks af 12. april 2010 er det nævnt at der i forbindelse med sikringscelleanbringelse "foretages undersøgelse og omklædning". Det er videre nævnt at den nødvendige undersøgelse og omklædning foretages efter fikseringen hvis omklædning ikke umiddelbart er muligt fordi den indsatte er voldsom. Den indsatte skal i sådanne tilfælde udstyres med et tæppe.

Som det fremgår af bekendtgørelsens § 6, stk. 2, skal der "normalt" ske omklædning. Der skal således i hvert enkelt tilfælde foretages en konkret vurdering af om der (undtagelsesvis ikke) skal ske omklædning. Jeg går ud fra at arresthuset vil indføre "normalt" i instruksens så det anførte heri bliver i overensstemmelse med bekendtgørelsens § 6, stk. 2.

Hverken straffuldbyrdesloven, sikringsmiddelbekendtgørelsen eller vejledningen indeholder en bestemmelse om notatpligt i forbindelse med visitation og omklædning. I de anvendte blanketter er der felter til angivelse af hvorvidt der er sket undersøgelse af den indsattes person og omklædning, og de er udfyldt i alle tilfælde. Der er desuden et felt til bemærkninger om visitation og omklædning. Dette felt er beregnet til notat i tilfælde hvor der ikke sker (visitation og) omklædning – eller eventuelle andre be-

mærkninger om visitation og omklædning. Hvis der ikke sker (visitation og) omklædning, skal årsagen hertil angives.

I alle tilfælde blev de indsatte visiteret i forbindelse med indsættelsen i sikringscelle. I 6 tilfælde blev den indsatte også omklædt. I bemærkningsfeltet i 3 af de 4 tilfælde hvor der ikke skete omklædning, er der en begrundelse herfor. I det ene af disse tilfælde fremgår det af et tilsynsnotat om et tilsyn knap 4 timer efter anbringelsen, at den indsatte fik sine bukser af og et tæppe på. Det drejer sig om en anbringelse den 16. september 2009.

Jeg beder om muligt om at få oplyst hvorfor der først eller netop på dette tidspunkt blev foretaget omklædning.

I det sidste tilfælde er det i dette felt anført at den indsattes sko og bukser blev taget af, men der er ikke en begrundelse for hvorfor der ikke skete (fuld) omklædning som nævnt i sikringsmiddelvejledningens pkt. 7.1.

Da der er tale om et enkeltstående tilfælde, foretager jeg mig ikke mere vedrørende den manglende begrundelse i dette tilfælde.

Før der gennemføres en undersøgelse af den indsattes person, skal institutionen mundtligt orientere den indsatte om baggrunden for at undersøgelsen gennemføres medmindre særlige omstændigheder taler imod det, jf. § 2 i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1625 af 13. december 2006 om undersøgelse af indsattes person og opholdsrum i kriminalforsorgens institutioner. Der er ikke pligt til at gøre notat om en sådan underretning.

Jeg går ud fra at de indsatte i alle tilfælde blev orienteret i overensstemmelse med den nævnte bestemmelse.

5.1.8. Fiksering

Anbringelse i sikringscelle kan efter straffuldbyrdslovens § 66 kombineres med tvangsfiksering ved anvendelse af bælte, hånd- og fodremme samt handsker hvis det er nødvendigt.

Der blev som tidligere nævnt truffet beslutning om fiksering i 9 tilfælde, men i 1 af tilfældene blev beslutningen herom ikke truffet i forbindelse med selve anbringelsen, men først senere. Fiksering skete 55 minutter efter anbringelsen.

I 1 tilfælde er tidspunktet for anbringelse angivet til kl. 17.11 og tidspunktet for fiksering kl. 17.50. Der er ikke (som i det ovenfor nævnte tilfælde) oplysninger om at den indsatte i første omgang blev anbragt uden at blive fikseret og først blev fikseret efterfølgende. Første tilsynsnotat er et notat kl. 18.04.

Jeg går ud fra at der muligvis kan være tale om en fejl i angivelsen af tidspunktet for anbringelsen i sikringscelle. Jeg har ikke fundet grundlag for at afklare dette forhold nærmere.

Hvis de angivne tidspunkter er korrekte, burde det efter min opfattelse også i øvrigt – ligesom i det andet tilfælde – være fremgået at fiksering først skete efterfølgende.

Tidspunktet for anvendelsen af fiksering er i 3 af de 7 øvrige tilfælde angivet som samtidig med anbringelsen i sikringscellen. I yderligere 2 tilfælde skete fikseringen 5 minutter efter anbringelsen. I de sidste 2 tilfælde er det anført at fiksering skete henholdsvis 5 og 10 minutter før anbringelsen. Jeg lægger dog til grund at der rettelig er tale om fiksering samtidig med anbringelsen.

I alle tilfælde er der anvendt både bælte, hånd- og fodremme.

Det fremgår af sikringsmiddelbekendtgørelsens § 13, stk. 1, at rapporten skal indeholde oplysning om bl.a. begrundelsen også for eventuel tvangsfiksering. Af vejledningens pkt. 9 fremgår det desuden at det bør sikres at det fremgår af notatet om der eventuelt har fundet fiksering sted, hvilke fikseringsmidler der har været anvendt, og en konkret begrundelse for anvendelsen af fiksering og for omfanget heraf.

Der er ikke i nogen af rapporterne gjort notat om nødvendigheden af fiksering, men der er som nævnt under pkt. 5.1.4 i beskrivelsen af episoden der førte til sikringscelleanbringelsen, givet en begrundelse for (i hvert fald) selve anbringelsen i sikringscelle.

Der er heller ikke skelnet mellem brugen af de anvendte fikseringsmidler, herunder givet en begrundelse for anvendelsen af flere fikseringsmidler.

De rapporter som jeg gennemgik i forbindelse med inspektionen i 1999, indeholdt heller ikke en begrundelse mv. I rapporten kritiserede jeg dette forhold.

Jeg har noteret mig at det i 1 tilfælde udtrykkeligt fremgår at der ikke skete fiksering, og at der i et andet tilfælde heller ikke skete fiksering ved indsættelsen i sikringscelle, men først knap 1 time efter. Jeg går (også på denne baggrund) ud fra at der altid foretages en konkret vurdering af behovet for fiksering. Selvom arresthuset i alle de tilfælde hvor der er sket fiksering, har benyttet alle fikseringsmidler, bortset fra handsker, går jeg desuden ud fra at der altid foretages en konkret vurdering af fikseringens omfang.

Jeg må også denne gang anse det for en fejl at der ikke er gjort notat om begrundelsen for anvendelsen af fiksering og for fikseringens omfang i nogen af tilfældene, jf. pligten til at gøre notat herom i sikringsmiddelvejledningens pkt. 9, sidste afsnit. Jeg går ud fra at notatpligten vil blive indskærpet.

Jeg går også ud fra at fastspænding med alle fikseringsmidler ikke sker hvis det må anses for et uforholdsmæssigt indgreb.

I tilsynsnotaterne er der (også) notat om hvilke fikseringsmidler der har været anvendt, og det fremgår heraf at den indsatte var fikseret hele tiden under anbringelsen i sikringscelle. Om udstrækningen af fikseringen henviser jeg til pkt. 5.1.12.

5.1.9. Lægetilkald og lægetilsyn

Efter straffuldbyrdelseslovens § 66, stk. 5, skal institutionen ved tvangsfiksering af en indsat straks anmode en læge om at foretage tilsyn med den indsatte. Lægen skal tilse den pågældende medmindre lægen skønner et sådant tilsyn åbenbart unødvendigt.

Ved anbringelse i sikringscelle uden fiksering (som der var tale om i 1 tilfælde og de første 55 minutter i et andet tilfælde) skal der tilkaldes læge hvis der er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst, eller hvis den indsatte selv anmoder om lægehjælp, jf. straffuldbyrdelseslovens § 66, stk. 6.

Der skal således ske tilkald af læge i alle tilfælde med tvangsfiksering, men det er lægens ansvar at vurdere om der skal foretages tilsyn som dog kun må undlades hvis det anses for åbenbart unødvendigt. Reglen om lægetilsyn ved sikringscelleanbringelse

se med fiksering adskiller sig derved fra bestemmelserne om lægetilsyn ved anvendelse af magt og håndjern, ved anbringelse i sikringscelle uden fiksering og ved anbringelse i observationscelle hvor der altid skal gennemføres tilsyn hvis der tilkaldes læge.

Det følger af vejledningens pkt. 5, sidste afsnit, at der i forbindelse med sikringscelleanbringelse med fiksering skal gøres notat om lægetilkald på samme måde som ved sikringscelleanbringelse uden fiksering, jf. pkt. 6. Efter vejledningens pkt. 6, 2. afsnit, skal der gøres notat første gang lægen er søgt tilkaldt, og – hvis kontakt ikke opnås straks – ved alle efterfølgende forsøg.

Efter sikringsmiddelbekendtgørelsens § 14, stk. 1, skal enhver der tilser en indsat der er anbragt i sikringscelle, gøre notat om tilsynet. Efter stk. 2 skal notatet indeholde oplysninger om dato og klokkeslæt for tilsynet samt om den indsattes tilstand mv. Også tilsyn som læge og sygeplejerske foretager, skal noteres, jf. vejledningens pkt. 10, 3. afsnit, hvoraf fremgår at den faste vagt ved tvangsfiksering (jf. nedenfor under pkt. 5.1.10) er ansvarlig for at alle tilsyn noteres, herunder tilsyn ved sygeplejerske og læge.

Den elektroniske rapport i klientsystemet indeholder punkter med overskrifterne "Lægen tilkaldt", "Lægen genkaldt" og "Lægetilsyn foretaget". Desuden er der gjort plads til lægens bemærkninger (eventuelt i form af et resumé).

I 1 tilfælde skete der ikke tilkald af læge selv om den indsatte blev fikseret ved anbringelsen i sikringscelle. Det drejer sig om et af de tilfælde hvor den indsatte blev overført fra observationscelle til sikringscelle. Af beskrivelsen af episoden fremgår det at den indsatte blev tilset af lægevagten kort tid efter anbringelsen i observationscelle. Af et notat i rubrikken til lægens bemærkninger/resumé fremgår det at arrestforvareren – der blev kontaktet i forbindelse med anbringelsen i sikringscelle – vurderede at det ikke var nødvendigt at kontakte lægevagten igen da den indsatte var tilset af lægevagten ca. 25 minutter tidligere, og der ingen ændringer var sket i den indsattes adfærd. (Ifølge notat om tidspunktet for lægetilsyn skete det 47 minutter før anbringelsen i sikringscelle).

Af beskrivelsen af episoden fremgår det også at den indsatte ikke ville være i observationscellen og derfor ville fortsætte med at sparke på døren mv. indtil han kom ud eller blev fikseret i sikringscellen. Den indsatte bad således for så vidt selv om at blive fikseret i sikringscellen. Der blev ikke anvendt magt ved overførslen til sikringscelle.

Jeg har på denne baggrund ingen bemærkninger til at der ikke blev tilkaldt læge igen i forbindelse med anbringelsen i sikringscelle med fiksering.

Der blev tilkaldt læge i alle de øvrige tilfælde, herunder det tilfælde hvor anbringelsen skete uden fiksering, og der er notat om tidspunktet for tilkaldet i rubrikken hertil i alle tilfælde.

Ved tvangsfiksering skal læge efter straffuldbyrdelseslovens § 66, stk. 5, som nævnt, tilkaldes straks. Det følger af vejledningens pkt. 5, 2. afsnit, at udgangspunktet (som hidtil) vil være at tilkald af læge er det første der skal foretages efter at fikseringen er gennemført. Dette er ikke til hinder for at der fra den indsattes afdeling indhentes oplysninger om den pågældendes adfærd, helbredstilstand og lignende med henblik på at tilvejebringe oplysninger der kan have indflydelse på lægens beslutning om hvor hurtigt lægetilsyn skal ske. Det er heller ikke til hinder for at der lokalt fastsættes retningslinjer hvorefter den ansvarlige for fikseringen underretter en sygeplejerske der er til stede i institutionen, med henblik på at denne kan foretage lægetilkaldet. Det er imidlertid en forudsætning at indhentelse af oplysninger eller underretning af sygeplejersken kan ske i løbet af ganske få minutter.

Ombudsmanden har tidligere udtalt at lægetilkald 10 minutter (eller senere) efter anbringelsen (fikseringen) ikke er i overensstemmelse med bestemmelserne i det tidligere gældende cirkulære – hvilket direktoratet tog til efterretning (Folketingets Ombudsmands beretning 1993, s. 402).

Tilkald af læge skete i 2 af de 8 tilfælde hvor der skete fiksering (og tilkald af læge), samtidig med fikseringen. I yderligere 3 tilfælde skete tilkald mellem 8 og 11 minutter efter fikseringen. 2 af disse 3 tilfælde er de 2 tilfælde hvor fikseringen er angivet til at være sket før anbringelsen, men hvor jeg lægger til grund at fikseringen skete samtidig med anbringelsen. I 2 af de 3 øvrige tilfælde skete der tilkald af læge 15 minutter efter fikseringen og i det sidste tilfælde 25 minutter efter fikseringen. Årsagen til at der først skete tilkald efter henholdsvis 15 og 25 minutter er ikke oplyst.

Jeg har ikke fundet grundlag for at afklare dette nærmere, men jeg går ud fra at ledelsen vil indskærpe pligten til at tilkalde læge "straks", jf. straffuldbyrdelseslovens § 66, stk. 5, og arresthusets instruks og i den forbindelse vil gøre personalet opmærksom på det som ombudsmanden tidligere har udtalt om forståelsen heraf.

Hvis der i konkrete tilfælde er særlige grunde til at tilkald af læge ikke kan ske straks, bør der i øvrigt efter min opfattelse gøres notat om årsagen hertil.

I 2 tilfælde er der notat om at der skete genkald af læge henholdsvis 30 minutter og ca. 1 time efter første tilkald. I sidstnævnte tilfælde (en anbringelse den 22. februar 2010) er det under lægens bemærkninger noteret at en navngiven fængselsbetjent talte med lægen (arresthusets egen læge) over telefonen og beskrev forløbet. Der er dernæst et notat om at der blev ringet til lægen kl. 12.12 (12.08 ifølge rubrikken til genkald) da indsatte nu ønskede læge, og efter det et notat om lægetilsyn. Jeg går ud fra at det første notat er fra samtalen med lægen i forbindelse med tilkaldet (kl.11.11). Det fremgår ikke om lægen – efter beskrivelsen af forløbet – skønnede at der ikke var behov for tilsyn, men foretog tilsyn senere alligevel fordi den indsatte udtrykkeligt bad om det, eller om den indsatte rykkede for tilsyn. Hvis det første er tilfældet, er der ikke tale om genkald fordi lægen ikke kunne træffes ved første opkald, eller som en rykker for tilsyn, men fordi den indsatte ønskede lægetilsyn.

Hvis det forholder sig sådan at lægen ved første tilkald skønnede at der ikke var behov for lægetilsyn, burde det udtrykkeligt have været anført i notatet om lægens bemærkninger. Selv om der i så fald ikke er tale om genkald fordi der ikke blev opnået kontakt med lægen første gang, eller som en rykker for tilsyn, men en ny anmodning til lægen om at foretage tilsyn, nu fordi den indsatte havde bedt om det, har jeg ingen bemærkninger til at der er notat om genkald også i rubrikken hertil.

I yderligere 1 tilfælde hvor der ikke er notat om genkald i feltet hertil, fremgår det af feltet til (resumé af) lægens bemærkninger at læge blev forsøgt kontaktet fra det tidspunkt der er angivet som tilkaldstidspunktet, men at der først blev opnået kontakt med lægen 15 minutter senere.

I det tilfælde hvor der ikke var fiksering, blev læge tilkaldt 2 minutter efter anbringelsen.

Der var lægetilsyn med den indsatte efter anbringelsen i sikringscelle i 8 af de 10 tilfælde, men i det ene tilfælde først efter at den indsatte var overført til observationscelle.

I det ene af de 2 tilfælde hvor der ikke var lægetilsyn med den indsatte efter anbringelsen i sikringscelle, skyldtes det som nævnt ovenfor at den indsatte var blevet tilset af læge kort tid før i observationscellen.

I det andet tilfælde er det udtrykkeligt anført at den indsatte ikke blev tilset. Årsagen hertil er også oplyst. Det er anført at personalet havde skønnet at der ikke var behov for tilsyn, og at den indsatte ikke ønskede at blive tilset.

Da den indsatte blev fikseret, og der er notat om tilkald af læge, går jeg ud fra at der – i overensstemmelse med straffuldbyrdelseslovens § 66, stk. 5 – skete tilkald af læge.

Efter den nævnte bestemmelse er det lægen – og ikke personalet – der skal vurdere om tilsyn i det konkrete tilfælde kan undlades. Det fremgår også udtrykkeligt af vejledningens pkt. 5, hvor der er anført følgende: "Personalet skal give lægen de faktiske oplysninger om den indsattes tilstand, hvorefter vurderingen af eventuelle sygdoms-tegn bør overlades til lægen. I forbindelse med tilkald af læge er det således normalt ikke personalets opgave at foretage en vurdering af den indsattes eventuelle sygdom eller tilskadekomst".

Jeg går ud fra at lægen i forbindelse med tilkaldet – på baggrund af personalets oplysninger om den indsattes tilstand og den indsattes egen holdning til spørgsmålet om tilsyn – har vurderet at lægetilsyn ikke var nødvendigt. Hvis det er korrekt antaget, burde det være fremgået af notatet i rubrikken til lægens bemærkninger at lægen skønnede at tilsyn ikke var nødvendigt.

Reglerne om sikringscelleanbringelse med fiksering indeholder ingen retningslinjer for hvornår lægetilsynet skal finde sted. Heller ikke forarbejderne til straffuldbyrdelsesloven angiver retningslinjer for hvornår tilsyn skal finde sted, men angiver kun at det er lægens ansvar at vurdere nødvendigheden af lægetilsyn. Direktoratet har i forbindelse med inspektion af (det tidligere) Statsfængslet i Horsens præciseret at det således er lægens ansvar at foretage en eventuel prioritering mellem flere presserende arbejdsopgaver. Ombudsmanden tog i denne sag til efterretning at det var i overensstemmelse med reglerne i det tidligere gældende sikringscellecirkulære at der kan gå op til 2 timer før lægetilsyn finder sted.

I 2 tilfælde fremgår det som nævnt udtrykkeligt at der ikke var lægetilsyn efter anbringelsen og fikseringen i sikringscelle.

Lægetilsyn fandt i 5 af de øvrige tilfælde sted inden for 2 timer efter tilkaldet (genkaldet i 1 tilfælde). Tilsyn skete i disse tilfælde mellem 45 minutter og 1 time og 40 minutter efter tilkaldet. Disse tilfælde omfatter også det tilfælde hvor der ikke skete fiksering.

I 2 af de 3 sidste tilfælde var der lægetilsyn med den indsatte ca. 2½ time efter tilkaldet/kontakten med lægen. Det ene af de 2 tilfælde er den tidligere omtalte anbringelse hvor (arresthus)lægen blev kontaktet igen efter at den indsatte havde sagt at han nu ønskede læge.

I det sidste tilfælde var der først lægetilsyn med den indsatte ca. 3 timer og 45 minutter efter tilkaldet. Det drejer sig om den også tidligere omtalte anbringelse hvor der først var tilsyn med den indsatte efter at han var overført til observationscelle. Det fremgår af notatet i rubrikken til lægens bemærkninger at lægen (arresthuslægen) ved tilkaldet oplyste at han ville foretage tilsyn i løbet af formiddagen. Den indsatte blev anbragt i sikringscelle kl. 8.15, og tilsyn fandt sted kl. 12.10 – ca. ½ time efter at den indsatte var overført til observationscellen. Inden for de første 45 minutter af anbringelsen i sikringscelle spurgte den indsatte 2 gange hvornår lægen ville komme.

Da der er tale om et enkeltstående tilfælde hvor der gik væsentlig mere end 2 timer fra tilkald til tilsyn, og lægen havde oplyst at han ville foretage tilsyn "i løbet af formiddagen", foretager jeg mig ikke mere vedrørende det sene lægetilsyn i dette tilfælde. Jeg bemærker dog at jeg går ud fra at personalet på grund af den indsattes spørgsmål overvejede om lægen skulle rykkes for tilsynet.

I 7 af de 8 tilfælde hvor der var lægetilsyn efter anbringelsen i sikringscelle, fremgår navnet på den læge der udførte tilsynet. I det sidste tilfælde fremgår det kun (af tilsynsnotaterne) at det var lægevagten. I 3 tilfælde blev tilsynet udført af arresthusets egen læge.

Der skal som tidligere nævnt foretages notat om tilsyn, herunder lægetilsyn, der ud over oplysning om tidspunktet for tilsynet skal indeholde oplysninger om den indsattes tilstand, jf. sikringsmiddelbekendtgørelsens § 14, stk. 1 og 2.

Lægens bemærkninger er i alle tilfælde gengivet i bemærkningsfeltet.

5.1.10. Fast vagt

Efter straffuldbyrdslovens § 66, stk. 4, skal en indsat der er tvangsfikseret, have fast vagt.

En fast vagt er en dertil udpeget fængselsfunktionær eller andet kvalificeret personale der ikke har andre arbejdsopgaver end at tage sig af den fikserede indsatte, jf. vejledningens pkt. 4, afsnit 1.

Efter vejledningens pkt. 4, afsnit 2, bør det så vidt muligt sikres at den faste vagt er en erfaren, fastansat medarbejder, og at den pågældende ikke har deltaget i den aktuelle fiksering. Institutionen bør overveje om det er hensigtsmæssigt at den faste vagt er en person med godt kendskab til den fikserede. Dette vil ofte – men ikke altid – være tilfældet.

Forståelsen af begrebet fast vagt blev som nævnt i rapporten fra min sidste inspektion af arresthuset behandlet i forbindelse med ombudsmandens inspektion af Statsfængslet i Horsens. Spørgsmålet blev behandlet igen i forbindelse med min senere inspektion af Statsfængslet i Vridsløselille. Direktoratet udtalte sig den 22. januar 2001 og 14. oktober 2002 om direktoratets forståelse og informerede i brev af 9. maj 2003 kriminalforsorgens institutioner herom. Af dette brev fremgår det at direktoratet ikke mener at en turnusordning hvor den enkelte funktionær kun varetager funktionen som fast vagt i en halv time ad gangen, på fuldt tilstrækkelig måde tilgodeser hensynet bag ordningen med fast vagt. Direktoratet har herved blandt andet lagt vægt på at de korte vagtperioder på grund af den manglende kontinuitet gør det vanskeligere at foretage en korrekt bedømmelse af den indsatte, herunder om fikseringen skal ophæves. Direktoratet bemærkede at dette synspunkt ikke er til hinder for at funktionæren efter en konkret vurdering afløses efter en periode af en halv times varighed, f.eks. fordi det viser sig at den indsatte er meget udskældende eller spyttende mv.

Af arresthusets instruks fremgår det at der på hverdage mellem kl. 22.00 og kl. 6.00 og fra fredag kl. 22.00 til mandag kl. 6.00 skal indkaldes en rådighedsvagt i forbindelse med anbringelse i sikringscelle (med fiksering).

Nogle af tilsynsnotaterne er skrevet af en anden end den der udførte tilsynet. Ved et af tilsynsnotaterne i en af rapporterne er det noteret at en fængselsbetjent (angivet med fornavn) overtager vagten, men samtlige notater om tilsyn i den efterfølgende periode frem til ophøret af sikringscelleanbringelsen er skrevet af en anden (en overvagtmeester) uden at det fremgår at der skulle være tale om notat om tilsyn som en anden (den angivne fængselsbetjent) skulle have udført. I mangel af oplysninger om det

modsatte lægger jeg til grund at tilsyn er udført af den person der har gjort notat herom.

Tilsyn er foretaget af forskellige personer, herunder i flere tilfælde overvagtimestre, der hver især med enkelte undtagelser har ført tilsyn i lang/længere tid ad gangen, herunder hele tiden under anbringelsen.

Jeg lægger således til grund at der er udpeget en fast vagt, jf. også det anførte i instruksen om indkaldelse af rådighedsvagt, og jeg har noteret mig at den faste vagt har udført mange på hinanden følgende tilsyn med den indsatte.

Ved 6 af anbringelserne med fiksering er tilsyn med den indsatte under sikringscelleanbringelsen foretaget af personer der er nævnt som deltagere i eller vidne til episoden.

Jeg går ud fra at arresthuset (fremover) er opmærksom på det anførte i vejledningen, jf. gengivelsen ovenfor, om at personer der har deltaget i den aktuelle fiksering, så vidt muligt ikke bør fungere som vagt under sikringscelleanbringelsen.

5.1.11. Tilsyn ved personalet

Efter sikringsmiddelbekendtgørelsens § 14, stk. 1 og 2, og vejledningens pkt. 10, skal enhver der tilsyn den indsatte, herunder en fast vagt, som nævnt gøre notat om tilsyn, herunder tidspunktet for tilsyn. Notatet skal endvidere indeholde oplysninger om den indsattes tilstand, herunder eventuelle bemærkninger om behovet for at opretholde fikseringen og anbringelsen. Notatet skal ifølge bekendtgørelsens § 14, stk. 1, skrives på et observationsskema der ikke længere er et særligt observationsskema, men en integreret del af sikringscellerapporten i klientsystemet, jf. vejledningens pkt. 10.

Er den indsatte fikseret, skal der udfærdiges notat om tilsynet med den pågældende mindst hvert kvarter.

I den blanket der findes i klientsystemet, stemples automatisk det tidspunkt hvor personalet overfører håndskrevne observationsnotater til klientsystemet. I sagen om min inspektion af Arrestafdelingen i Statsfængslet i Horsens har direktoratet oplyst at det ikke er muligt teknisk at ændre på dette forhold. Problemet med at observationstidspunktet ikke registreres (stemples), må derfor løses ved at den der indtaster observationerne, i (begyndelsen af) hvert notat anfører tidspunktet for observationen. Direkto-

ratet har desuden oplyst at denne fremgangsmåde er beskrevet i online hjælpen i klientsystemet.

Denne fremgangsmåde har været anvendt ved mange af tilsynene.

I 1 tilfælde er de 2 første tilsynsnotater notater om tilsyn kl. 17.45 og 18.00 der begge er skrevet kl. 18.51. Det drejer sig om den anbringelse der skete uden fiksering (en anbringelse den 14. februar 2010). Ifølge rapporten skete anbringelsen kl. 18.01, og de 2 første tilsyn skulle således have fundet sted *før* anbringelsen.

I et andet tilfælde er der (også) "rod" i tidsangivelserne i tilsynsnotaterne i starten af anbringelsen. Det drejer sig om en anbringelse den 16. september 2009 hvor det første tilsyn ifølge det anførte fandt sted kl. 13.25 (5 minutter efter anbringelsen), og de næste kl. 13.55, 14.30, 14.35, 13.50, 13.55, 14.00, 14.15, 14.16, 14.40, 14.45 og herefter løbende frem til udtagelsen.

Jeg har ikke fundet grundlag for at undersøge nærmere hvad der er årsag til dette "rod" i notaterne i disse – enkeltstående – tilfælde.

Jeg lægger i øvrigt til grund at tilsyn er sket på de tidspunkter der er angivet i tilsynsnotatet, dvs. at notatet er skrevet i umiddelbar forlængelse af tilsynet.

De fleste tilsyn er ført mindst hvert kvarter, men der er også mange notater om tilsyn med kortere interval. I et enkelt tilfælde er der dog tale om at der er gået mere end 15 minutter mellem de fleste tilsyn under anbringelsen der varede 4 timer og 44 minutter. Det første notat er et notat kl. 18.04 om anbringelsen der er angivet til at være sket kl. 17.11 (mens fiksering er angivet til at være sket kl. 17.50). Jeg går som tidligere nævnt ud fra at der muligvis kan være tale om en fejl i angivelsen af tidspunktet for anbringelsen i sikringscelle. Første tilsyn fandt sted 14 minutter efter fikseringen. Der var 30 minutter mellem de fleste af de andre tilsyn. Det drejer sig om en anbringelse den 10. december 2009.

Det er beklageligt at der i dette tilfælde ikke er ført tilsyn med den indsatte i overensstemmelse med vejledningens pkt. 10.

Jeg har ingen bemærkninger til hyppigheden af tilsyn i de øvrige tilfælde der med meget få undtagelser overholder kravet om tilsyn "mindst" hvert kvarter når den indsatte er fikseret.

Der er ved alle tilsynene gjort notat om de indsattes tilstand, og det fremgår også af enkelte notater at der var en samtale med den indsatte (med henblik på – går jeg ud fra – at vurdere om grundlaget for (fikseringen og) anbringelsen fortsat var til stede). Af et enkelt notat fremgår det også at personalet ville udtage den indsatte af sikringscellen og overføre ham til observationscellen, men da den indsatte begyndte at true den ene af de ansatte og blive mere og mere ophidset, blev det besluttet at den indsatte skulle blive i sikringscellen indtil videre.

Jeg har noteret mig at det af nogle notater direkte eller indirekte fremgår at behovet for at opretholde anbringelsen er vurderet, men jeg henleder alligevel opmærksomheden på at notatet om tilsynet med den indsatte foruden oplysning om den indsattes tilstand skal indeholde eventuelle bemærkninger om behovet for at opretholde anbringelsen i sikringscelle og tvangsfikseringen.

5.1.12. Ophør og varighed af anbringelse og fiksering

Reglerne om sikringscelleanbringelse og tvangsfiksering indeholder ikke en bestemmelse svarende til bestemmelsen om observationscelleanbringelse i § 17, stk. 2, i bekendtgørelsen om udelukkelse fra fællesskab hvorefter anbringelsen straks skal bringes til ophør når betingelserne herfor ikke længere er opfyldt. Uanset dette skal både selve sikringscelleanbringelsen og fikseringen utvivlsomt bringes til ophør når betingelserne herfor ikke længere er opfyldt. For så vidt angår fiksering, fremgår det af sikringsmiddelbekendtgørelsens § 8 at tvangsfiksering kun helt undtagelsesvist kan ske i over 1 døgn.

Hvis anvendelse af sikringsmidler varer mere end 1 døgn, skal lægen orienteres dagligt så den pågældende – bl.a. ud fra sit kendskab til den indsatte – kan vurdere om lægetilsyn er nødvendigt, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 3.

Hvis der træffes bestemmelse om at opretholde en anbringelse i sikringscelle i mere end 3 døgn eller om at opretholde tvangsfikseringen i mere end 24 timer, skal institutionen straks foretage indberetning om det til Direktoratet for Kriminalforsorgen, jf. sikringsmiddelbekendtgørelsens § 14, stk. 3. Indberetningen skal indeholde en nærmere begrundelse for at betingelserne for fortsat anbringelse i sikringscelle eller tvangsfiksering anses for opfyldt.

Rapporter om sikringscelleanbringelse skal indeholde oplysning om dato og klokkeslæt for hvornår sikringsmidlet er ophørt, jf. bekendtgørelsens § 13, stk. 1. Det fremgår i alle tilfælde.

6 af anbringelserne varede mellem 3 timer og 15 minutter og 5 timer og 25 minutter, og yderligere 2 anbringelser varede henholdsvis 11 timer og 23 minutter og 13 timer og 46 minutter. De sidste 2 anbringelser varede henholdsvis 17 timer (eller 17 timer og 34 minutter) og 18 timer og 31 minutter. At jeg skriver 17 timer eller 17 timer og 34 minutter skyldes at den indsatte ifølge det sidste tilsynsnotat blev udtaget af sikringscellen efter en samtale kl. 6.20, mens anbringelsen ifølge notat i feltet "Fragået" på forsiden af rapporten ophørte kl. 6.54 – hvor det sidste tilsynsnotat blev skrevet.

I 1 tilfælde skete der som tidligere nævnt først fiksering knap 1 time efter anbringelsen (og i et andet tilfælde måske først 49 minutter efter anbringelsen). I yderligere 2 tilfælde skete fikseringen 5 minutter efter anbringelsen, men ellers varede fikseringen i alle tilfælde lige så lang tid som selve anbringelsen. I enkelte tilfælde blev den ene rem løsnet under anbringelsen.

Som også nævnt i rapporten fra min sidste inspektion af arresthuset vil det efter omstændighederne kunne være påkrævet at lade en indsat forblive i sikringscelle uanset at den indsatte er faldet til ro og sover, jf. (nu) sikringsmiddelvejledningens pkt. 8. I en sådan situation vil det som anført dette sted kunne være rigtigt at lade den indsatte sove i cellen indtil om morgenen frem for at vække den pågældende og dermed risikere en ny optrapning af situationen. En fiksering skal derimod straks bringes til ophør når betingelserne for anvendelsen ikke længere er til stede.

Under henvisning hertil spurgte jeg ved min sidste inspektion af arresthuset til udstrækningen af en fiksering i en konkret sag. Der var tale om anbringelse af en indsat i sikringscelle for at afværge truende vold. Anbringelsen og fikseringen varede 2 timer og 20 minutter, og ifølge tilsynsnotaterne i sagen var den indsatte rolig (i hvert fald) de sidste 2 timer af anbringelsen. På baggrund af arresthusets oplysninger om baggrunden for fikseringen mente direktoratet ikke at arresthuset havde godtgjort at fikseringen af den pågældende var nødvendig og i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet. Jeg var enig med direktoratet.

Af tilsynsnotaterne i rapporten om den anbringelse der varede ca. 17 timer, fremgår det at personalet kl. 22.00 – efter en periode hvor den indsatte havde ligget roligt og sovet indimellem – ville udtage den indsatte, men ikke gjorde det alligevel da den indsatte begyndte at true og blive mere og mere ophidset. Den indsatte var urolig de næste par timer, men faldt så i søvn og sov eller var (stort set) rolig indtil han blev udtaget kl. 6.20. Den indsatte var blevet anbragt i sikringscellen i forbindelse med overførsel til Arresthuset i Køge for at afværge truende vold – og ifølge beskrivelsen af episoden også for at afværge selvbeskadigelse.

Af tilsynsnotaterne i rapporten om den anbringelse der varede ca. 18½ time og også skete for at afværge truende vold, fremgår det at den indsatte sov hele natten, men begyndte at komme med trusler igen da han vågnede og fortsatte med det stort set resten af tiden i cellen indtil han blev overført til andet arresthus.

Af tilsynsnotaterne i rapporter om anbringelser den 23. september 2009, 4. januar 2010 og 10. februar 2010, der også alle skete for at afværge truende vold, fremgår det at de indsatte lå stille under hele anbringelsen der varede henholdsvis 3 timer og 22 minutter, 3 timer og 15 minutter og 3 timer og 50 minutter.

Min undersøgelse har som nævnt været koncentreret om overholdelse af procedure-reglerne. Jeg beder dog om en udtalelse om udstrækningen af fikseringen i de ovennævnte tilfælde. De 2 førstnævnte tilfælde drejer sig om anbringelser den 16. september 2009 og 15. november 2009.

Jeg har som nævnt ovenfor noteret mig at det af nogle notater i rapporterne direkte eller indirekte fremgår at behovet for at opretholde anbringelsen er vurderet. Jeg går ud fra at der altid løbende foretages en vurdering – ikke kun af behovet for at opretholde sikringscelleanbringelsen, men også af behovet for at opretholde fikseringen og af fikseringens omfang. Jeg har i tilslutning hertil noteret mig at der i 8 tilfælde skete overførsel til observationscelle, og at den indsatte i de 2 andre tilfælde blev overført til henholdsvis psykiatrisk afdeling (efter eget ønske) og en anden arrest. Jeg bemærker i den forbindelse at jeg går ud fra at der normalt sker overførsel til observationscelle når der ikke længere skønnes at være behov for fiksering, men fortsat skønnes at være for observation af den indsatte.

5.1.13. Klagevejledning

Efter bekendtgørelsens § 13, stk. 1, 2. pkt., skal rapporten indeholde oplysning om at den indsatte er orienteret om muligheden for at klage til justitsministeren, og om hvornår fristen for at indgive klage udløber, jf. straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2. Straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2, vedrørende klagefrist gælder dog kun for dømte. Der er således ingen klagefrist ved afgørelser der træffes over for varetægtsarrestanter.

De elektroniske blanketter indeholder en fortrykt klagevejledning. Rapporterne om anbringelse af varetægtsarrestanter angiver ingen frist for at klage, mens der er en sådan frist i rapporterne om anbringelse af afsonere. Jeg går ud fra at de indsatte i de konkrete tilfælde er vejledt i overensstemmelse med den anførte klagevejledning.

5.2. Anbringelse i observationscelle

5.2.1. Indledning

De 10 anbringelser som jeg har modtaget rapporter om, fandt sted i perioden 4. januar 2010 til 1. marts 2010, dvs. en periode på ca. 2 måneder. Både den 4. januar 2010 og den 22. februar 2010 var der tale om 2 anbringelser. De 2 anbringelser den 22. februar 2010 vedrørte samme indsatte.

I 2 tilfælde var der tale om observationscelleanbringelse af indsatte fra andre af kriminalforsorgens institutioner.

Der var, som det fremgår af pkt. 5.1.1, tale om forudgående anbringelse i sikringscelle i 4 tilfælde. I det ene tilfælde (en anbringelse den 4. januar 2010, kl. 18.45) fremgår det dog ikke udtrykkeligt af observationscellerapporten; beskrivelsen af episoden omhandler sikringscelleanbringelsen, og ikke overførslen til observationscelle, og det er heller ikke nævnt i første tilsynsnotat at den indsatte blev overført fra sikringscelle.

Som det også fremgår af pkt. 5.1.1, var der i yderligere et tilfælde tale om efterfølgende sikringscelleanbringelse.

De 10 rapporter vedrører 9 forskellige indsatte, fordelt med 6 varetægtsarrestanter og 3 afsonere.

5.2.2. Retsgrundlag

Anbringelse i observationscelle er reguleret i straffuldbyrdslovens § 64, stk. 1, nr. 1, og i bekendtgørelse nr. 440 af 30. maj 2008 om udelukkelse af indsatte fra fællesskab, herunder anbringelse i observationscelle mv. i fængsler og arresthuse. Til bekendtgørelsen knytter sig vejledning nr. 28 af 3. juni 2008. Reglerne gælder også for varetægtsarrestanter, jf. § 89 i varetægtsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 738 af 25. juni 2007).

5.2.3. Betingelser

Betingelserne for at anbringe en indsat i observationscelle er angivet i bekendtgørelsens § 15. Efter stk. 1 i denne bestemmelse kan anbringelse i observationscelle kun finde sted hvis det er nødvendigt for at forebygge hærværk (nr. 1), hvis afgørende hensyn til orden og sikkerhed i institutionen kræver det (nr. 2), eller hvis der er behov for særlig observation (nr. 3). Anbringelse i observationscelle må ikke finde sted hvis

anbringelsen efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb, jf. stk. 2.

Anbringelsen skete i 4 tilfælde efter nr. 2 (hensyn til orden og sikkerhed) og i 6 tilfælde efter nr. 3 (behov for særlig observation).

5.2.4. Begrundelse

Efter bekendtgørelsens § 18, stk. 2, skal der udfærdiges en rapport om det passerede. Rapporten skal bl.a. indeholde notat om afgørelsen og begrundelsen herfor og oplysning om dato og klokkeslæt for hvornår afgørelsen er meddelt den pågældende.

Ifølge vejledningens pkt. 8 skal begrundelsen indeholde "en henvisning til de retsregler, afgørelsen er truffet efter, og angive hvilke hovedhensyn, der har været bestemmende for skønnet, ligesom de faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen, skal fremgå".

I alle tilfælde er der henvist til de retsregler som afgørelsen om observationscelleanbringelse er truffet efter.

I 1 tilfælde er der som nævnt under pkt. 5.2.1 i feltet til beskrivelse af episoden en redegørelse for baggrunden for den forudgående overførsel til sikringscelle, men ikke for overførslen til observationscelle.

I de 3 andre tilfælde hvor den indsatte blev overført fra sikringscelle, er det kun anført at den indsatte blev overført fra sikringscellen. I rubrikken "Anbringelse påkrævet for at" er det anført at der var behov for særlig observation. Det er ikke nærmere præciseret hvorfor der var behov for det. Det fremgår heller ikke af sikringscellerapporterne.

I sagen om min inspektion af Arresthuset i Aalborg i 2003 har jeg for så vidt angår et lignende tilfælde rejst spørgsmål om hvorvidt den anførte begrundelse var tilstrækkelig. Direktoratet anførte i den anledning i en udtalelse af 24. februar 2004 følgende:

"(...) Anbringelse i observationscelle efter straffuldbydelseslovens § 64, stk. 1, nr. 2 [skal være nr. 1; min bemærkning], kan finde sted, hvis afgørende hensyn til orden og sikkerhed i institutionen kræver det. Det fremgår af det anførte, at det er disse hensyn arresthuset har henvist til.

Direktoratet har ved behandlingen af sager om sikringscelleanbringelse været specielt opmærksom på, at institutionen så vidt muligt snarest søger at anvende et mindre indgribende middel, således at sikringscelleanbringelsen – selv om det ikke umiddelbart kan anses for forsvarligt at lade den indsatte få ophold i almindeligt fællesskab – kan bringes til ophør. Direktoratet har accepteret, at der, i tilfælde hvor betænkelighederne ved at lade den indsatte overgå til almindeligt fællesskab fremgår af forløbet af sikringscelleanbringelsen, i rapporten om det efterfølgende forsøg med observationscelleanbringelse som 'beskrivelse' alene henvises til det anførte i rapporten om den forudgående anbringelse i sikringscelle.

Direktoratet anser derfor henvisningen til sikringscellerapporten (som er vedlagt) for at være i overensstemmelse med denne praksis.

..."

I forbindelse med min senere inspektion af Arrestafdelingen i Statsfængslet i Horsens har jeg til en konkret sag udtalt følgende:

"Bortset fra at bemærke at det efter min opfattelse havde været mest rigtigt hvis der udtrykkeligt havde været henvist til (beskrivelsen af forløbet i) sikringscellerapporten, og idet jeg går ud fra at betænkelighederne ved at lade den indsatte overgå til almindeligt fællesskab fremgår af sikringscellerapporten (som jeg ikke har modtaget), foretager jeg mig ikke mere vedrørende begrundelsen i dette tilfælde."

Jeg går ud fra at arresthuset vil være opmærksom på fremover at sikre at det fremgår af enten (forløbet af sikringscelleanbringelsen i) sikringscellerapporten eller observationscellerapporten hvorfor der er sket overførsel til observationscelle. Hvis betænkelighederne ved at lade den indsatte overgå til almindeligt fællesskab fremgår af sikringscellerapporten, vil det, som det fremgår, være tilstrækkeligt at henvise til denne rapport i observationscellerapporten.

I de øvrige 6 tilfælde er der givet en (mere eller mindre udførlig) begrundelse for anbringelsen i form af en beskrivelse af den episode eller de omstændigheder der førte til anbringelsen. I 4 af tilfældene er det også (mere) direkte anført hvorfor den indsatte blev anbragt i observationscelle. I det ene tilfælde er det en ansat i det arresthus som den indsatte blev overført fra med henblik på anbringelse i observationscelle, der har givet denne begrundelse, og i et andet tilfælde fremgår det at det var arresthusets

egen læge der ønskede den indsatte anbragt i observationscelle, og årsagen hertil er oplyst i notatet.

Jeg har ingen bemærkninger til begrundelserne i disse sager.

Det tilføjes at jeg under dette punkt kun har vurderet om der er givet en (tilstrækkelig) begrundelse i sagerne. Jeg er således (som nævnt under pkt. 5) ikke gået ind i en nærmere vurdering af beslutningen om anbringelse i observationscelle i de enkelte tilfælde.

5.2.5. Magtanvendelse

Efter bekendtgørelsens § 17, stk. 1, skal anbringelse i observationscelle gennemføres så skånsomt som omstændighederne tillader det.

Der er kun anvendt magt i 1 tilfælde. Magtanvendelsen bestod i armsnoningsgreb.

5.2.6. Kompetence mv.

Kompetencen til at beslutte anbringelse i observationscelle og ophør af denne anbringelse ligger hos institutionens leder eller den der bemyndiges dertil, jf. bekendtgørelsens § 18, stk. 1. Der er ikke – som ved anvendelse af sikringsmidler og magt – en bestemmelse i bekendtgørelsen om udelukkelse fra fællesskab hvorefter beslutningen dog kan træffes af den tilstedeværende funktionær som er ansvarlig for det pågældende tjenesteområde, hvis forholdene i det enkelte tilfælde ikke tillader at man afventer en afgørelse fra den kompetente person. Der er (derfor) heller ikke en bestemmelse der forpligter til underretning af den kompetente person hvis afgørelsen er truffet af en anden end denne.

Direktoratet har i sagen om ombudsmandens inspektion af Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm (nu Ellebæk) oplyst at baggrunden for denne forskel i regelsættene er at der ved anvendelse af sikringsmidler og magt er en formodning om at institutionens leder gennem lokale regler ikke har delegeret afgørelseskompetencen til den tilstedeværende funktionær, mens en lignende formodning ikke fra centralt hold har været ønsket anført ved anbringelse i observationscelle.

Af opfølgningen i sagen om min sidste inspektion af arresthuset fremgår det at der var interne forskrifter om kompetenceforholdene. Jeg har som nævnt i pkt. 5.1.6 ikke modtaget (nye) delegationsregler. Jeg har under dette punkt bedt om at få oplyst om der er

udstedt sådanne regler som jeg i givet fald også går ud fra omfatter kompetencen til at træffe beslutning om anbringelse i observationscelle.

I 2 tilfælde er det noteret at beslutningen om anbringelse i observationscelle blev truffet af en overvagtimester. I det ene af disse tilfælde er der givet underretning til arrestforvareren samtidig med anbringelsen. Det drejer sig om en overførsel fra sikringscelle hvor den pågældende overvagtimester ifølge sikringscellerapporten traf beslutningen om ophør. Jeg går ud fra at der enten er tale om underretning umiddelbart efter overførslen, eller at arrestforvareren reelt traf afgørelsen.

I de øvrige tilfælde blev beslutningen om anbringelse truffet af en fængselsbetjent. I 2 af tilfældene er der tale om en fængselsbetjent der i det første tilsynsnotat i den ene af sagerne er omtalt om fungerende overvagtimester, og jeg går ud fra at han også var det i det andet tilfælde. I 2 andre tilfælde er der tale om en fængselsbetjent der i en af sikringscellerapporterne er omtalt som fungerende overvagtimester.

Der er notat om underretning i 7 tilfælde der omfatter begge de 2 tilfælde hvor en overvagtimester traf beslutningen om anbringelsen. I 6 tilfælde er underretning givet til arrestforvareren, og i det sidste tilfælde til en overvagtimester.

De 3 tilfælde hvor der ikke er givet underretning, er alle anbringelser der er sket efter beslutning fra en fungerende overvagtimester.

Jeg går ud fra at overvagtimestrene, herunder fungerende overvagtimestre, er bemyndiget til at træffe beslutning om anbringelse i observationscelle, og jeg har noteret mig at der i alle de tilfælde hvor beslutningen om anbringelse er truffet af en fængselsbetjent, er givet underretning om anbringelsen til enten arrestforvareren eller en overvagtimester.

Som nævnt blev der i det ene af de tilfælde hvor det var en overvagtimester der traf beslutningen om anbringelsen, givet underretning til arrestforvareren samtidig med anbringelsen. Underretning af arrestforvareren og i det ene tilfælde en overvagtimester er i de andre tilfælde sket mellem 5 og 45 minutter efter anbringelsen.

Beslutningen om ophør af anbringelsen blev i 1 tilfælde truffet af arrestforvareren, i 3 tilfælde af en overvagtimester, i 2 tilfælde af en fungerende overvagtimester og i de resterende tilfælde af en fængselsbetjent.

Jeg har som nævnt ikke modtaget lokale kompetenceregler (der også skal indeholde oplysning om kompetencen til at træffe beslutning om ophør). Jeg har ikke fundet grundlag for at undersøge om de pågældende fængselsbetjente havde kompetence – generelt eller konkret – til at træffe beslutning om ophør.

Det fremgår ikke i nogen af tilfældene at rapporterne har været set igennem af en leder (der ikke har haft bemærkninger til rapporterne). De elektroniske blanketter der nu anvendes, indeholder ikke rubrikker til notat om ledelsens bemærkninger.

En af de rapporter som jeg gennemgik i forbindelse med inspektionen i 1999, havde været gennemgået af arrestforvareren, mens det ikke fremgik at de andre rapporter havde været gennemset af ledelsen. Jeg bad om arresthusets bemærkninger til dette og om at oplyse hvordan det sikres at reglerne overholdes, men ved en fejl er der ikke fulgt op på dette i opfølgingsrapporterne.

Jeg beder om oplysning om ledelsens tilsyn med området for anbringelse i observationscelle.

5.2.7. Undersøgelse af den indsatte person

Efter bekendtgørelsens § 19, stk. 2, skal der i forbindelse med anbringelsen i observationscelle ske en undersøgelse af den indsatte person, jf. straffuldbyrdelseslovens § 60, medmindre institutionen skønner at det er unødvendigt.

Hvis det er nødvendigt i det enkelte tilfælde, kan der endvidere efter bestemmelsens 2. pkt. foretages omklædning af den indsatte. Den indsatte skal i givet fald anmodes om selv at foretage omklædningen, jf. bestemmelsens 3. pkt.

Udgangspunktet er således forskelligt ved undersøgelse af den indsatte person (visitation) og ved omklædning. Der skal som udgangspunkt ske undersøgelse, men ikke omklædning.

Med hensyn til omklædning har direktoratet i vejledningens pkt. 6, 2. pkt., henvist til det der er anført i pkt. 7 i vejledningen om anvendelse af sikringsmidler. Heri er det anført at omklædning indebærer at den indsatte skal afklædes og som minimum have institutionens underbenklæder eller et tæppe på igen. Desuden skal den indsatte tilbydes en undertrøje.

De elektroniske blanketter i klientsystemet om anbringelse i observationscelle indeholder felter hvor den ansvarlige funktionær skal markere hvorvidt den indsatte er undersøgt og omklædt samt et felt til bemærkninger om visitation og omklædning.

I en udtalelse af 21. maj 2003 i sagen om min inspektion den 11. december 2001 af Arresthuset i Kolding tilkendegav direktoratet at der skal gøres notat om visitation og omklædning i overensstemmelse med det som jeg havde anført i kursiv i min endelige rapport af 7. oktober 2002 om denne inspektion. Heri anførte jeg bl.a. følgende:

”Jeg går således ud fra at retstilstanden er den samme for sikringscelleanbringelse og observationscelleanbringelse således at der i alle tilfælde skal gøres notat om undersøgelse af den indsatte person og omklædning. Da der ved sikringscelleanbringelse altid og ved observationscelleanbringelse som hovedregel skal ske undersøgelse af den indsatte person, vil det dog være tilstrækkelig at angive (afkrydse) at en sådan undersøgelse har fundet sted. Hvis en sådan undersøgelse ved observationscelleundersøgelse [rettelig anbringelse; min tilføjelse] eller omklædning ved sikringscelleanbringelse undtagelsesvist ikke finder sted, må det anføres med en begrundelse for at det ikke har fundet sted. Da omklædning ved observationscelleanbringelse kun skal ske hvis det er nødvendigt i det konkrete tilfælde, må der altid angives en begrundelse når det finder sted. Som nævnt af direktoratet i udtalelsen af 22. januar 2001 vil begrundelsen dog i en lang række sager kunne ske ved en henvisning til det øvrige materiale i sagen om baggrunden for selve anbringelsen.”

I en udtalelse af 6. oktober 2010 i sagen om min inspektion den 22. oktober 2009 af Arresthuset i Kolding har direktoratet (på ny) oplyst at det er direktoratets opfattelse at der – hvis der sker omklædning i forbindelse med en observationscelleanbringelse – skal anføres en begrundelse herfor. Direktoratet har videre oplyst at begrundelsen ikke udelukkende kan bestå af en henvisning til ”gældende regler” eller lignede. Jeg erklærede mig enig i det.

Der skal således angives en begrundelse når udgangspunktet fraviges, dvs. når der ikke foretages visitation, og når der foretages omklædning.

I alle tilfælde er der notat om hvorvidt der har fundet visitation og omklædning sted. I 5 tilfælde er der foretaget både visitation og omklædning, i 2 tilfælde er der foretaget visitation, men ikke omklædning, og i de sidste 3 tilfælde er der hverken foretaget visitation eller omklædning.

Bemærkningsfeltet er udfyldt i alle de tilfælde hvor udgangspunktet i reglerne er fraveget.

Alle de 3 tilfælde hvor der ikke blev foretaget visitation, er anbringelser der er sket som overførsler direkte fra sikringscellen, hvor der var foretaget visitation og omklædning, og der er henvist til denne (direkte) overførsel i bemærkningsfeltet. I det ene tilfælde er det også udtrykkeligt nævnt at der skete visitation ved anbringelsen i sikringscelle. Der er således givet en begrundelse for den manglende visitation ved indsættelsen i observationscelle.

1 af de 2 tilfælde hvor det er afkrydset at der blev foretaget visitation, men ikke omklædning, var også en overførsel fra sikringscelle.

Jeg har ikke fundet anledning til at undersøge om der i dette tilfælde blev foretaget en fornyet visitation ved overførslen fra sikringscelle, eller om "ja" i feltet til notat om visitation sigter til den visitation der blev foretaget ved anbringelsen i sikringscelle. Hvis der ikke sker visitation igen ved overførsel direkte fra sikringscelle til observationscelle, bør der efter min opfattelse – som det er sket i de andre tilfælde – svares nej i dette felt og laves en bemærkning om at der skete visitation i forbindelse med den forudgående anbringelse i sikringscelle.

For så vidt angår de 5 tilfælde hvor det er afkrydset at der blev foretaget (både visitation og) omklædning, er der i 1 tilfælde en begrundelse for omklædningen idet der er henvist til den indsattes sikkerhed (og det fremgår af beskrivelsen af episoden hvad der hermed sigtes til). I et andet tilfælde er der henvist til at den indsatte frivilligt lod sig omklæde. I de 3 resterende tilfælde er det (også) kun gengivet med ord at der skete omklædning.

Som nævnt ovenfor skal der anføres en begrundelse når der foretages omklædning. Jeg går ud fra at arresthuset vil være opmærksom på fremover at anføre en sådan begrundelse.

Før der gennemføres undersøgelse af den indsattes person, skal institutionen som tidligere nævnt mundtligt orientere den indsatte om baggrunden for at undersøgelsen gennemføres medmindre særlige omstændigheder taler imod det, jf. § 2 i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1625 af 13. december 2006 om undersøgelse af indsattes

person og opholdsrum i kriminalforsorgens institutioner. Der er ikke pligt til at gøre notat om en sådan underretning.

Jeg går ud fra at de indsatte er orienteret i overensstemmelse med § 2 i de sager hvor der skete visitation, dvs. at orientering kun er undladt hvis særlige omstændigheder talte imod det.

5.2.8. Lægetilkald og lægetilsyn

Efter bekendtgørelsens § 19, stk. 1, skal der *tilkaldes* læge hvis der er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst, hos den indsatte i forbindelse med anbringelsen (nr. 1), eller hvis den indsatte selv anmoder om lægehjælp (nr. 2). Samme regel gælder ved sikringscelleanbringelse uden fiksering, jf. straffuldbyrdelseslovens § 66, stk. 6. Disse bestemmelser adskiller sig sprogligt fra bestemmelserne om lægetilsyn ved anvendelse af magt og håndjern, jf. straffuldbyrdelseslovens §§ 62, stk. 4, 2. pkt. og 65, stk. 3, 2. pkt. Det fremgår af disse bestemmelser at der skal *gennemføres* lægetilsyn hvis der i disse sager er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst, hos den indsatte i forbindelse med anbringelsen, eller hvis den indsatte selv anmoder om lægehjælp. Det er dog i Straffuldbyrdelsesloven med kommentarer af Anette Esdorf mfl., s. 162, anført at der efter bestemmelsen i straffuldbyrdelseslovens § 66, stk. 6, skal foretages lægetilsyn hvis der er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst, hos den indsatte, eller hvis den indsatte selv anmoder om lægehjælp, og at det svarer til reglerne om lægetilsyn efter anvendelse af magt og håndjern.

I 1 tilfælde er rubrikken om tilkald af læge udfyldt. Det samme gælder rubrikken om lægetilsyn. Det drejer sig om den anbringelse hvor arresthusets læge havde ønsket at den indsatte blev anbragt i observationscelle (fordi den indsatte ikke havde spist i 5 dage). Ifølge notaterne skete der tilkald af læge samtidig med anbringelsen og lægetilsyn 45 minutter efter tilkaldet. I rubrikken til lægens bemærkninger er det anført at lægen ønskede den indsatte anbragt i observationscelle, og hvad der var årsagen til det. Der er samtidig et kort notat om den indsattes aktuelle helbredstilstand. Det er uklart om det der er anført heri, henviser til den indsattes tilstand ved anbringelsen i observationscelle eller ved lægetilsynet efter anbringelsen. Ud fra det oplyste om årsagen til anbringelsen i observationscelle går jeg ud fra at lægen uden en nærmere aktuel undersøgelse af den indsatte bad om at han blev anbragt i observationscelle, og at lægen tilså den indsatte i observationscellen 45 minutter senere. Jeg går derfor også ud fra at det anførte om den indsattes aktuelle helbredstilstand henviser til den indsattes tilstand ved lægetilsynet efter anbringelsen i observationscelle.

I alle de andre tilfælde er rubrikkerne om lægetilkald og lægetilsyn ikke udfyldt, men i 2 af rapporterne er feltet til lægens bemærkninger udfyldt. I det ene tilfælde er der noteret at der ikke var lægetilsyn fordi den indsatte var overført fra sikringscelle, og i det andet at der var lægetilsyn med den indsatte i sikringscellen. Det fremgår således udtrykkeligt af disse 2 tilfælde at personalet var opmærksom på spørgsmålet om lægetilsyn.

Det førstnævnte tilfælde drejer sig om en anbringelse den 10. februar 2010. Af sikringscellerapporten fremgår det at der ikke var lægetilsyn med den indsatte i sikringscelle – fordi personalet skønnede at der ikke var behov for det, og fordi den indsatte ikke ønskede at blive tilset. Det fremgår ikke om personalet i forbindelse med anbringelsen i observationscelle var opmærksom på at der ikke var lægetilsyn i sikringscellen.

Hvis henvisningen i dette tilfælde til at der var tale om overførsel fra sikringscelle, har haft til hensigt at angive at lægetilsyn ikke er skønnet nødvendigt fordi der var lægetilsyn i sikringscellen, er henvisningen forkert. Hvis der havde været lægetilsyn med den indsatte i sikringscellen, ville en henvisning hertil – som det skete i det andet tilfælde – derimod have været relevant til angivelse af udfaldet af overvejelserne om lægetilsyn.

Hvis henvisningen har haft til hensigt at angive at lægetilsyn ikke er skønnet nødvendigt fordi det ikke blev skønnet nødvendigt ved sikringscelleanbringelsen, og fordi den indsatte ikke selv ønskede lægetilsyn, burde der have været henvist hertil i observationscellerapporten.

Efter bekendtgørelsens § 18, stk. 2, skal notatet i sagen indeholde oplysning om institutionens overvejelser efter § 19, dvs. overvejelser om lægetilsyn.

Jeg går ud fra at arresthuset også i de øvrige tilfælde overvejede om der var behov for lægetilsyn, men ikke anså det for nødvendigt. Der burde efter min opfattelse også i disse tilfælde have været gjort notat om disse overvejelser. Hvis tilsyn ikke skønnes nødvendigt, kan det markeres med et minus i feltet til notat om tilkald af læge.

Af en af rapporterne fremgår det at en sygeplejerske på et tidspunkt (sent under anbringelsen der varede knap 12 timer) talte med den indsatte.

5.2.9. Tilsyn ved personalet

Under anbringelsen i observationscelle skal den indsatte jævnligt tilses af institutionens personale, jf. bekendtgørelsens § 20. Enhver der tilser den pågældende, skal gøre notat om det på et observationsskema (nu i selve rapporten i klientsystemet) uanset om der er sket ændringer i den indsatte forhold, jf. bestemmelsens 2. pkt. Notatet skal indeholde oplysning om dato og klokkeslæt for tilsynet og om den pågældendes tilstand samt eventuelle bemærkninger om behovet for at opretholde anbringelsen, jf. 3. pkt.

Hvor hyppigt der skal ske tilsyn, afhænger af en konkret vurdering, jf. vejledningens pkt. 7. Om hyppigheden af tilsyn ved personalet er det desuden anført at det – hvis den indsatte er faldet til ro og sover – vil kunne være rigtigt at lade den indsatte sove i observationscellen indtil om morgenen frem for at vække den pågældende og dermed risikere en ny optrapning af situationen.

Ombudsmanden har tidligere udtalt at han ingen bemærkninger havde til at et fængsel ikke havde fundet grundlag for at fastsætte interne retningslinjer for hvor hyppigt der skal ske tilsyn.

I alle tilfælde er der tilsynsnotater.

Som nævnt under pkt. 5.1.11 stemples automatisk det tidspunkt hvor personalet overfører håndskrevne observationsnotater til klientsystemet. Observationstidspunktet må derfor indtastes i (begyndelsen af) hvert notat hvis notatet indtastes senere end tidspunktet for observationen.

Denne fremgangsmåde har været anvendt ved mange af tilsynene. Jeg lægger til grund at tilsyn i de øvrige tilfælde er sket på de angivne tidspunkter, dvs. at notatet er skrevet i umiddelbar forlængelse af tilsynet.

I nogle tilfælde fremgår det også at notat om tilsyn er skrevet af en anden end den der udførte tilsynet.

I en af rapporterne er der et notat kl. 23.05 om at den indsatte er tilset løbende med intervaller af ca. 30 minutters varighed fra kl. 19.30 (hvor det forudgående notat er fra). Der er endvidere angivet en årsag til at der ikke er ført notat før kl. 23.05.

Jeg har noteret mig at der var tilsyn med den indsatte ca. hver halve time i tidsrummet mellem kl. 19.30 og 23.05, og at der er angivet en årsag til de manglende notater.

Jeg bemærker at angivelse af et interval for tilsyn ikke i overensstemmelse med bekendtgørelsens § 20 hvorefter notat om tilsyn skal indeholde oplysning om (dato og) "klokkeslæt" for tilsynet. Hvis der indføres notat om flere tilsyn samtidig, skal det således noteres hvornår (inden for det pågældende interval) de enkelte tilsyn har fundet sted.

Tilsyn er i de fleste tilfælde sket med ca. ½ times mellemrum, men der er også i enkelte tilfælde gået op til ca. 1½ time mellem tilsyn.

I en af rapporterne er der et notat om at den indsatte havde været rolig og havde sovet siden kl. 00.00 og at tilsyn derfor fremover ville ske med ca. 45 minutters mellemrum. Næste tilsyn fandt også sted ca. 45 minutter efter, men derefter blev der længere mellem tilsynene frem til udtagelsen af observationscellen kl. 10.18.

Der er i alle tilfælde oplysning om tidspunktet for udtagelsen af observationscellen, jf. nedenfor. Der har i alle tilfælde været tilsyn helt frem til udtagelsen.

5.2.10. Ophør og varighed

Anbringelse i observationscelle skal straks bringes til ophør når betingelserne herfor ikke længere er opfyldt, jf. bekendtgørelsens § 17, stk. 2.

Som nævnt er det under pkt. 7 i vejledningen om udelukkelse fra fællesskab anført at det – hvis den indsatte er faldet til ro og sover – vil kunne være rigtigt at lade den indsatte sove i observationscellen indtil om morgenen frem for at vække den pågældende og dermed risikere en ny optrapning af situationen.

Tidspunktet for såvel iværksættelsen som ophøret af anbringelsen fremgår i alle tilfælde af rapporterne. I alle rapporter er varigheden af anbringelsen også anført i døgn, timer og minutter foroven på blanketten. I enkelte tilfælde er udtagelsen så vidt ses ifølge det sidste tilsynsnotat sket lidt tidligere end det tidspunkt der er anført som fra gået – og som er det tidspunkt som notatet om udtagelsen er foretaget på.

6 af anbringelserne varede mellem 55 minutter og 2 timer og 48 minutter. Andre 2 anbringelser varede henholdsvis 4 timer og 12 minutter og 5 timer og 15 minutter. De 2 sidste anbringelser varede henholdsvis 11 timer og 48 minutter og 19 timer og 30 minutter. Der var i begge tilfælde tale om indsatte der ikke var indsat i Arresthuset i Køge da de blev observationscelleanbragt.

I det tilfælde hvor anbringelsen varede 11 timer og 48 minutter, bad den indsatte kl. 6.30, hvilket var godt 3½ time før udtagelsen, om at komme over i en anden celle. Den indsatte havde været rolig hele natten og havde en samtale med sygeplejersken en lille time efter at han bad om at blive flyttet til en anden celle.

Også i det andet tilfælde bad den indsatte selv ved et tilsyn om at komme på en almindelig celle. Det skete (allerede) 3½ time efter anbringelsen der skete kl. 14.30. I notatet fra tilsynet er det anført at den indsatte blev oplyst om at han skulle blive i observationscellen da personalet ikke kendte ham godt nok, og på grund af tidligere udtalelser (der fremgår af notatet om baggrunden for anbringelsen). Den indsatte var rolig hele tiden og sov meget af tiden herefter. Han var vågen kl. 8.00 og havde en samtale med en fængselsbetjent kl. 9.30 og blev udtaget af observationscellen kl. 9.50/10.00.

Jeg går ud fra at det forhold at de indsatte var overført fra et andet arresthus med henblik på observationscelleanbringelse, og at de således ikke var kendt af personalet og ikke havde en celle i forvejen i arresthuset at komme tilbage til, kan have været (medvirkende) årsag til at de først blev udtaget lidt op ad formiddagen.

Jeg lægger – også ud fra tilsynsnotaterne – til grund at bestemmelsen i bekendtgørelsens § 16, stk. 2, er overholdt i alle sagerne.

5.2.11. Klagevejledning

Ifølge bekendtgørelsens § 18, stk. 2, sidste pkt., skal det påføres rapporten når den indsatte er orienteret om muligheden for at klage til justitsministeren (Direktoratet for Kriminalforsorgen) og om hvornår fristen for at indgive klage udløber, jf. straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2. Straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2, om klagefrist gælder dog kun for dømte.

Alle rapporter indeholder en fortrykt klagevejledning om at der er givet klagevejledning. I rapporter om anbringelse af varetægtsarrestanter er der ikke angivet en klagefrist, mens der er en sådan frist i rapporter om anbringelse af afsonere. Jeg går ud fra at alle de indsatte er vejledt om klageadgangen i overensstemmelse med den anførte klagevejledning.

Opfølgning

Jeg beder om at arresthuset og arrestinspektøren sender de oplysninger mv. som jeg har bedt om, tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen, som jeg også beder om en udtalelse.

Underretning

Denne rapport sendes til Arresthuset i Køge, Arrestinspektøren for Sjælland, Lolland, Falster og Bornholm, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Lenart Frandsen
Inspektionschef